

zeruko ARGIA

1976-Abuztua-29-XXVI garren urtea 701 zenbakia

ROBLES ARANGIZ
MINTZO

YDA BEROA

KATEA ESTE

P
I
L
P
I

- OSTATUTAKOEN KONBENIOA GIPUZKOAN, "SINDIKATO"tik AT ■
- "PUNTO Y HORA"; PUNTUTIK KANPORA ETA ORDUZ AURRETIK... ■
- AMNISTIA GAKO ARTEAN ■

PETRONOR

REFINERIA DE PETROLEOS DEL NORTE, S.A.

BATZAR NAGUSIA

Jarritako diru guztiaren jabeak Nemesio Fernandez-Cuesta jauna buru zelarik,
ekainaren 23an, Bilbon, egindako

1975. urteko lanak

- Gehiago egin eta gehiago saldu da.
- Azpiegitura eta karraioa sendotu dira.
- Garestitzen ari den bizimoduari moldatzeko eginahal haundiak egin dira.
- Eguratsari buruzko azterketa eta plangintzak egin ditu.
- Portu instalazioen zerbitzuak eta petrolio-ontziarentzat kaia.
- "SANTA MARIA" petrolio-ontzia martxan jarri du.

Gerora begira

- Refineria sailean sartuz gaurko inbertsioei etekin gehiago ateratzeko asmoak. Almacenetako lekuak hazi. Portu eta ontzi berriak egin.
- Gaurko inbertsioez eta Espainiako eta Europako merkatuari begira dugun leku ezin hobeaz baliaturik are eta gehiago indartu.
- Petrokimikaren saila ondo landu.

Ontziak

SANTA MARIA deitu ontziaz lehenengoa da PETRONOR petrolio-ontzietan Espainian 1.107.000 T.P.M. ko tonelajea ibiltzeko gai da, bere ontzietan:

Santa Mariak.....	
.....361.000	T.P.M.
Arteagak.....	
.....324.000	T.P.M.
Butronek.....	
.....324.000	T.P.M.
Muñatonesek.....	
.....98.000	T.P.M.

Portuko instalazioak

1975. Apirilean eta irailean amaitu zen 150.000 eta 500.000 T.P.M.-koentzat kaia. Deskargan 15 hilabete aurreratzeko modua egin zen. Besterik gabe diru-aurreratze haundia da. 40.000- 20.000- 10.000 eta 3.000 T.P.M.-koentzat egiten ari gara orain. 1976tik aurrera ontziak sartzeko eta ateratzeko kaiaz ondo baliatuko gara.

Lur-kentzeak eta bete-lanak egin dira 138.000 metro kuadrotan, kaian eta portuguean.

KONPAINIAREN LANAK 1975. URTEAN

Refineria	Milakako	toneladetan
Erositako krudoa.....		5.906
Landutako krudoa.....		6.130,6
Salmenta.....		6.049,3
Espainian: 5.806,5 (96 ehuneko)		
Kanpoan: 242,8 (4 ehuneko)		
O ntziak	Miloiak Tm/milla	
Karraio lanak.....		40.049

DIRU XEHETASUN HAUNDIENAK 1.975.

Miloiak pezetetan

Salmentak.....	24.585
Cash-flow eragina.....	2.417
Etekinak: 541	
Amortizazioak 1.876	
Dibidendoak (8,38 ehuneko brutoan).....	251
Inbertsio berriak.....	5.238

EKONOMI-FINANTZEN NEURRIAK

	Miloiak	pezetetan
Pilan eta stoks-ak.....		30.425
Kapitala eta gordekinak.....		8.954
Amortizazioko fondoa.....		5.581
Epe luzerako zorrak.....		11.555

Somorrostroko refineria

Etekin hobe eta lan ugariagoa ateratzeko bideak egin dira 1975. urtean.

Bilbo inguruko kutsadura gutxitzeko eta ingurumari guztia zaintzeko eta hobetzeko ahaleginak egin zituen PETRONOR-ek 1975ga-

rren urte osoan.

Refineria hunditzeko asmoak badira. 1978garrene-rako martxan izango dira leku berriak.

Bakoitzak 110.000 m³ hartzen dituzten krudoen hiru tanke jarri dira martxan 1975 urtean eta aurtengoaren aurreko hilabetetan: gas-oil-arentzat beste sei.

Bakoitzak 64.000 m³ kabitzen dituen sei tanke berri egiten zir gara. Martxan jartzen direnean PETRONOR etxeak kabiera hau izango du:

Krudotan... 1225000 m
Produtotan... 886.400 m

Lehendakari:

Kaetano Ezeiza.

Buruzagi:

M. Atxaga, D. Unanue, Elixabete Garmendia.

Zuzendari:

Gorka Reizabal.

Zuzendari-ordeko:

Pilar Iparragirre, Mariano Ferrer.

Berri-emale orokorrak:

L.A. Aranberri "Amatiño", Gexan Lantzi-ri, Mikel Bujanda, Herrialde, Estepan Al-damiz-etxebarria.

Idazleak:

Alkiza, Arostegi, Amunsa, Ansola, I. Bu-janda, Bakaikoa, Larresoro, Lete, Lertxun-di, Lizarralde, Karlos Santamaria, Martin Ugalde, Mikel Ugalde, Joxe Azurmendi...

Herrietako berri-emaleak:

Odile Kruzeta (Elbar), L. Baraiazarra (Markina), Axari (Idiazabal), Idiakez (De-ba), Alix Trueba (Karrantza), Etxetxukoak (Herrera), Sistiaganeko Pello (Lezo), M. izeta (Baztan), Mendiaga (Arrasate), Er-txin-Harri (Zestoa), Murumendi (Beasain), Kataluri (Durango), Barrenetxea (Oiar-tzun), Anatsan (Azpeitia), Iñalurreta (Pa-sai Donibane), Uribe (Hernani), Gero (Zal-dibia), Mahasti (Errenteria), Metal-Iturri (Lazkao), Azpiroz (Berastegi).

Marraskilaria:

Antton Olariaga.

Argazkilaria:

Arturo Delgado, Llovet.

Fotolitoak:

Ernio S.L.

Jabea:

Nafarroako, Kantauri eta Aragoiko Kapu-txinoak.
Burlada, Kale Nagusia, 60-1.
Donostia, Okendo, 22.
Telf.: 41-95-86.
Moldiztegia eta Idazkola:
"Graficas Navasal"
Camino de las Canteras, s/n.
Iruinea.
D.L.: 80-1963

ERASOAREN BELDURREZ

Beldurra gauza txarra da. Eta Euskal Herria beldurrez bizi da aspalditik. Izan ere zerbait esan edo agertu nahi izan duen bakoitzean egurra hartu du. Beste biderik ez, eta ilunpean eta izkutuan bizitzen ikasi du. Agirian eta plazan ibiltzea ez da au-sartzen.

Euskal Herriak zer sentitzen, zer pentsatzen eta zer nahi duen inork ez du jakin nahi. Euskal Herriaz baliatu bakarrik egin nahi du zenbaitek. Euskal Herria erabili bere helburuetarako, nahiz eta Euskal Herriaren aurkakoak izan. Beren helburuetara-ko on zaien neurrian bakarrik da aipagarri eta interesgarri.

Euskaldunok, behintzat, uste horretan bizi gara. Abertzale tal-deak besteak baino gehiago zigortzen ote diren ustea dugu. Eus-kal Alderdi politikoei besteak baino aukera eta erraztasun gu-txiago ote duten susmoa ere badugu. Hemengo astekariei beste-koei baino kontu zorrotzagoak hartzen ote zaizkien irudipena ere bai. «Punto y Hora» Nafarroako hamabostekariak atarikoan ida-tzi duena ezin irakurri izan dugu, tamalez.

Baina amnistia eskasa iruditu bazaigu geuk dakigu zer iru-ditu zaigun. Euskaldunon uste hori izkutaraztea ez da bidezkoa. Herriak zer nahi duen agertzen duen hamabostekaria ez da zi-gorgarri, sarigarri baizik. Presoak kalera oihu ozen eta larria entzuten duenak, bero eta gogor eskubide horren alde hitzegitea, ez da harritzekoa. Hitzik gogorrenak ere barkagarri zaizkio.

Gure arbasoak erasoaren beldurrez bizi ziren eta haien ondo-rengoak ere hala bizi gara. Manifestazioak egiteko beldurrez, huelgak egiteko beldurrez, batzarreak egiteko beldurrez. Aste-karietan dihardugunok ere kalean esaten eta gertatzen denaren berri emateko beldurrez bizi gara. Hitzak neurtzen ihardun be-har dugu beti. Gertaerarik garratzenak isiltzen eta gozatzen.

Eta, jakina, usterik gutxiena den lekuan eta garaian lehertzen dira gero gauzak. Konpondu ezinezko pitzatuak, zuloak eta ete-nak egiten dira bazterretan. Gorde eta gorde, isildu eta isildu, ari dena lehertu egiten da lenxeago edo geroxeago.

Uda eta negu, bero kiskalgarria da Euskal Herrian. Katea estuetatik askatu nahirik dago irakiten. Irakinaren aparra izku-tatu nahian alferrik gabilta. Jendeari nahi duena agertzen utzi behar zaio. Euskal politikoei plazaratzen utzi behar zaie. Eus-kal ikuspegitik hemengo berri eman nahi duenari utzi egin behar zaio berri ematen.

NON ZER

AMNISTIA GAKO

ARTEAN ... 3

PUNTO Y HORA ... 4

HOSTELERIA ... 10-11

EINKOR ... 14-15

MANU ROBLES ... 16-17

NORK KUKURRUKU!!!!

OLLARRAK

OLLOTEGIAN?

Ez. FAGOR'ek

sukaldian

GIZON, EMAKUME ETA HAUR MOLLARRI JANTZITEGIA

Iñurritza

Zarautz

Transportes **an**kar s. a.

ERAMAN - EKARRIAK, KAMIOI AUNDIAK
Barcelona, Zaragoza, Valencia, Madrid, Oviedo, Gijón.

Donostitik egunero:

Iruña, Bilbo, Gasteiz, Alicante, Eibar, Elda, Mureia,
Cartagena, Granada, Almería, Santander, Valladolid,
Zamora, Palencia, Salamanca.

Astean iruten:

Malaga, Sevilla, Jerez de la Frontera, Cadiz, Lugo,
Coruña, Orense eta Vigora Joan etorriak.

Herenirako bide nagusien, ERGOSIA auzoan, DONOSTIAN.

Urrutizkiak: 552650 - 552654

Apartado 1381

Otsein

PENSATU ETA EGIN

Frigo tresnak - Ontziak garbitzekoak

Labadorak superantomatikak - Ur berogailuak

Lehor tresnak - Estufak

JOSE ZINKUNEGIREN

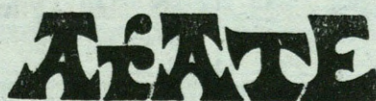
OPTIKA DONOSTIAN

URTEETAN LANEAN OHITUA

Hernani, 4

DONOSTIA

OPARIAK

GAI TA IRUDI POLITENAK

Victor Pradera, 2

(Esquina Zubieta)

DONOSTI

Ez Merkenak

Bai Onenak!

Janari bidez izaten dira
ganadu on, indartsuak,
Eta nora jo jakin bear du
baserritar burutsuak,
Berebiziko aragi pillak;
gañera esne putzuak,
Olek guziak berekin ditu
Fanderia'ko pentsuak.

FANDERIA

ERREENTERI

ETXEKO - ANDRE: IRAUN ARAZI ZURE
ARROPEI ONOKO JABOI ONEKIN:

JABON LAGARTO

Zure garbiketa makinaz egiten ba'dezu
ATOMIZADO LAGARTO — jabolá eraili beti
Eskuz ba'zabiltz, LAGARTO — jabolá bear dezu erosi

JABON LAGARTO, garbiketarako jabol bakarra
Etxeko-andrearentzat neskamerik egokiena.

¡JABON LAGARTO!

“Amnistía”, gako artean

18 preso askatuak eta 12 atzerriratu itzuliak dira, lehen hiru astetan, «amnistia»-k Euskal Herrira erakarri dituen fruituak. Garbi dago ba, hamaika ezta-rru urratu ondoren eman dutena ez dela AMNISTIA izan, indulto bat baizik. Horregatik, berriro ere ekin beharko dio jendeak: «Ez bait dugu pakarik izanen euskal preso guztiak askatu arte».

DEKRETOA AMNISTIAK URRUTI

Uztailaren 30eko dekretoak (abuztuaren 4ean B.O.E.-n argitaratua) honela dio lehen artikuluan: «Se concede amnistía por todos los delitos y faltas de intencionalidad política y de opinión... en tanto no hayan puesto en peligro o lesionado la vida o la integridad de las personas...».

Legegizonen iritziz, aurreko salbuespen horrek —zehastasan ezagatik— izugarrizko zabalera ematen die «amnistía» aplikatu behar duten hauzitegiei (T.O.P., Tribunal Militar eta Amnistrazioa), hoiak erabaki behar bait dute nork eta noiz ipini duen arriskuan pertsona baten bizitza. Eta honi buruz gogora ditzagun Bergarako alkatearen hitzak: «Ez da erraza odolezko-tzat jotzea indarra nagusi den testu-guru berezi batetan eginiko akzioak».

Dekretoaz aipatu beharreko beste puntu nagusia hauxe da: «amnistia-tzeko» eginkizuna kasu bakoitza epaitu zuen tribunalak duela eta, horren barrenean, Militar Hauzitegiei berebiko eskubideak eman zaizkiela.

Amnistia hitzak, beste gauza batzuen artean, aurretik «gaizkileak» zigortzeko erabili ziren legeak ez dutela bali-riorik, esan nahi du; eta hemen, «Código Penal»-aren berriztapen-akonduz gero, lehengo legeek diraute, egun hauetan izandako detentzioak lekuko. Beraz, hau ez da amnistia.

ORAIN ARTEKO APLIKAPENA

Abuztuaren 22ko DIARIO VASCO-k zioenez, ordurarte kaleratuak 184 preso ziren estatu osoan. Kontuan izan behar da hoietatik batzuk «libertad provisional»-akin atera direla; beste batzuk zigorra ia beterik zutela edo ta «Código Penal»-aren berriztapen-arengatik kanporatu behar zirela, «amnistia»-rik gabe.

Adibidez, Bizkaiko Amnistiaren aldeko Komixioak zioenez, hil honen 14-ra arte kaleraturiko 14 preso bizaikait-urretatik, bederatzi aurreko arrazoi-egatik atera dira eta bost bakarrik «am-

nistia»-rengatik; 55 gelditzen dira kar-tzeletan.

Atzerriratuak dagokionez, 358 pasa-orte eman direla, estatu osorako, diote ofizialki. Hoiak eskuratzeko izan dira iskanbilak Parisko Konsuladuan, ez dituztelako jendeak nahi bezain az-kar ematen.

Esan dugu zenbat euskaldun itzuli diren orain arte. Gehienek bestaldean

ko, Uriarte, Dorronsoro, Larena, Go-rostidi, Sarasketa, Arrizabalaga, Gar-mendia, Perez Beotegi, Mujika eta bes-te asko kartzeletan geldituko dira. Ehundaka atzerriratu beren etxetara itzuli ezinik. Milaka despeditu lan pos-turik gabe.

Baina amnistiaz hitzeginen da, ho-ri dela sinistu arazi nahiaz».

Donostian, uztailaren 24ean mani-festazioa egiteko baimena eskatu zu-tenek, berdintsu erantzun zioten Go-bernadorearen ezetzari; alegia, Sua-rezen Gobernuak bere programan ager-turiko amnistiaren proiektua eta Eus-kal Herriak eskatzen duena ez direla bat.

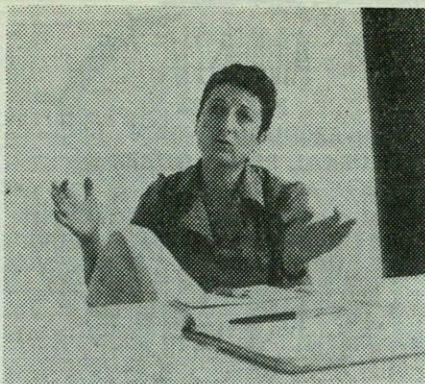
jarraitu beharko dute, hauzikideak gar-tzelatuak dauden bitartean ez bait du-te batere segurtasunik beren egoera-ri buruz.

«AMNISTIA»-RI ERANTZUNA

Euzkadiko Amnistiaren aldeko Ko-mixioek, dekretoa azaldu baino lehen-txoago, hauxe zioten: «Gobernua ez da amnistiaz ari... Indulto mugatu bat ari da prestatzen. Hori ez da Euzkadi-rentzat izango. Euskal preso politiko gehienek kartzelan jarraituko dute, kondena luzeak betetzen eta etengabe-ko zigorpean, penalik txarretenan. Iz-

Esan bezala gertatu denez gero, de-kretoa argitara zenetik, hura salatze-ari eta benetako amnistia eskatze-ari ekin diote zenbait presok eta preso ez direnak ere: gose oporrak Jaen, Yaserias eta Carabanchelgo kartzele-tan; Mujika Arregi, Goiburu eta beste kartzelatu batzuen senditakoen dekla-razioak, Hernaniko Udalarena... Mani-festazioak —gehienetan gogoriki saka-banatuak— Gasteizen, Iruñean, Gerni-kan, Portugaleten...

Gobernuak Erregeri «amnistia» es-katu zion, eta Herriak AMNISTIA na-hi du.

PUNTO Y HORA de Euskal Herria

BAHITURIK

PUNTO Y HORA DE EUSKAL HERRIA delako aldizkariaren hamargarren alea bahiturik izan da. Monarkia garaian bahitu den lehen aldizkaria izatearen kalifikapena dagokio, beraz.

Bahiketa, editoriala eta bi lerrotako ziri bategatik izan

da. Bai bata eta bai bestea kenduz gero, enbargoa jasoa izan da, eta alea kaleratu ahal, lau eguneko atzerapena rekin.

Mirentxu Purroy zuzendariari egin zaizkion karguak, ordea, ez dira jaso. «Arresto Mayor» eskatu diote, edota bostehun mila pesetatik gorako multa.

«AITONSEMEEN» AKORDIOA

Abuztuaren 16an, PUNTO Y HORA aldizkariaren hamargarren alea «Información y Turismo»-ko zentsura pasatu zuen, eta bertako seilua lortu. Bi-haramunean, ordea, aldizkariaren zuzendariari telefonoz jakinarazi zitzaion «problemak zeudela».

Hauk honela, Mirentxu Purroy Madrilerara hots egiten du zuzenki, eta «Coordinación Informativa» delakoarekin mintzo da. Ziri bat ez dela batere gustatu Madrilen, esaten diote. Mirentxuk, ordea, hura baino bihurriagorik makinatxo bat azaldu ohi dela hainbat astekari ezagunetan. Ez zela denekin neurri berdina erabiltzen.

Azkenik, legearen arauera ez zegoela bahitzeko arrazorik aitortzen du Madrilek, eta Ministroak ere ez zuela horretarako gogorik. Edozein modutan, aiton-semeen arteko hitzeko akordio batera iristen dira: aldizkaria kalera atera ahal izango da, baina alde zuzenetik harako ziria borratuko.

Geroztik, aldizkari bildumak askatu, eta hogeitaka lagun bi gautan arituko dira, alerik ale zorioneko ziria marraztuz.

HITZA JAN

Hilaren 18an, berriz, Mirentxu Purroy zuzendariak juzgadora ager dadin dela jasotzen du. Joan aurretik Madrilerara hots egiten du zer gertatzen den jakin asmoz. Erantzun gisa, ez dela ezer pasatzen esaten diote, «Información y Turismo»-aren aldetik ez dagoela problemarik. «Materia Fiscal» dela, eta «kolaboratzeko».

Tartean, Iruñeko «Información y Tu-

rismo»-ko delegatua kanpoan delarik, haren ordezkari den Garbalo jaunaren ardurapean, alea, zigorgarri diratekeen lerrokada guztiak azpimarkatuz, fiskalari pasatzen zaio.

«BORRON Y CUENTA NUEVA»

PUNTO Y HORA-ko zuzendaria juzgadoan mintzo da, editorialaren esan-

har hainakoa. Gure asmoa ez da izan inolako erakunderik bortxatzea. Aitzitik, estatu barruko egiazko elkarkidetasun bat lortuko bada, behar beharrezko iruditzen zaigu erabateko amnistia, «borrón y cuenta nueva» alegia.

POLIZIAK ENBARGOA

Tartean, Iruñeko bigarren juzgadoaren eraginez, polizia inprimategira joan eta ale guztiak bahitzen ditu. Inprimategiko plantxak ere apurtzeko asmoa edota ordena zuten, baina, gero, beste zenbait publikaziorenak ere zirela-ta, bertan bera utzi zituzten.

Geroztik, enbargoa jasotzea lortzen da, editoriala eta ziria ez agertzekotan. Honelatsu, beste gau batez lehen-dabiziko orria kentzen zaio, eta ziria lehendanik borratutik dagoenez gero, hilaren 20an alea kaleratzen da, orribat (1-2 orrialdeak) gutiagoz.

KARGUAK JARRAI

Madrileko Ministeritzak bere onespena (hitzez!) eman zuen arren, monarkia garaian bahitu den lehen aldizkaria bada ere, eta hilaren 16ko goizeko 9tarako Nafarroako Gobernariak PUNTO Y HORA aldizkaria eskutan izan, bahiketa gertatu egin da gertatu, eta nahiz eta enbargoa jaso, karguak diraute oraindik.

«Arresto Mayor» delakoa, edota bostehun milatik miloi bat pezeta arteko multa eskatzen bide du fiskalak. Lerro hauk idazten ari garelarik, hauzia erabakitzeak dago, eta, ondorioak, zer nolako interpretazioa ematen zaionaren arauera izango dira.

gura argituz. Honen ustetan, «pozgarri zaigu espainiar estatu barruko beste herrientzat eman den amnistia, baina Euskal Herriarentzat ez da izan be-

EUSKALTZAINDIA ETA R. S. B. A. P. ALDAPETAN

Abuztuaren 18an, eta Marcelino Oreja Agirrek berak gomiturik, Euskaltzaindia eta R.S.B.A.P. direlako erakundeetako hainbat arduradun Aldape-tako «La Cumbre» egoitzan bildu ziren Atzer-arazotako Ministroaren inguruan.

Bertara ziren, beste zenbaiten artean, Aita Villasante, Haritsxelhar, Arrue, Satrustegi, Santamaria, Irigoien, Lizundia eta Knorr euskaltzaindiakoak, eta Urkixo, Oleaga (euskaltzaina hua ere), Aranegi eta beste, «bascongada»koak.

Batzarre ofizial bezala baino, elkarriketa giroko bazkari bat izan zen, eta Euskal Herriari buruzko denetarik gailak, zehaztasun handirik gabe eta orokorki aipatu ziren.

FORU ARAZOA

R.S.B.A.P. delakoaren izenean, Juan Ramon Urkixo lehendakariak Gipuzkoa eta Bizkaiko «régimen especial» izenekoak aipatu zuen, ekonomi kontzer-tu arazoa eta foru eskakizunak planteatuz.

**Guy Petit, Miarritzeko
alkatea kexaz**

Ipar Euskal Herriko Merkatalgoa gainbehera

ETA errudun omen

Guy Petit Miarritzeko alkatea, ETA-ri leporatu dizkio ipar Euskal Herriko dendariaren salmenten gutitzea. Badirudi, ordea, ETA-ri baino ATE delakoari leporatu behar litzaioketela.

Hauzia dikotomia handi batez planteatuz, eta arrazoiak, funtsean, politikoko hutsak baino gizapolitiko edota soziologikoak direnez gero, bi epe berezitan aztertu behar litzateke:

1.—ETA-ren nagusitasuna. Epe honetan, jende multzo txiki batek uzten dio ipar Euskal Herrira joateari. Burgesiak berdintsu jarraitzen du joaten (hauentzat ETA-koak «lau katu» dira),

Puntu honetaz, erakunde honek ekainaren 20an Azkoitian hartu zituen erabakiak gogorarazi ziren.

OREJAREN IDEIA

Bazkalorduan Orejak berak proposatu zuenez, udan hainbat estatutako enbajatore eta ordezkari Donostiara etortzen direnez gero, interesgarri omen litzateke hoientzat propio buruturiko mintzaldi, bilera, osteria eta bestelakoak eratzea, jende mota horrek Euskal Herriko hizkuntzaz, histori-az, legeriaz eta beste iritzi zuzen eta garbi bat izan dezan.

Ministroak esan bezala, ordezkari horiek hainbat informe eta txosten osatu behar izaten dituzte beren jira ondoan, eta orain arte Euskal Herriaz ezer konkreturik guti adiarazi izan omen diete beren gobernuei.

EUSKALTZAINDIAREN INGURUAN

Kafe ostean, Euskal Herriko proble-

eta bere dirua Lapurdiko tokirik garestienetan uzten.

Epe honetan, sarriago joateari uzten dion jende mota, ETA-rekin zer ikusirik ez duen arren haren baitan bere burua identifikaturik ikusten duen jendea da. Planteamendua zera dateke, «hoiek desherriratuak eta egoera eskasean daudelarik, ez gara gu txanponak firin-farin eta jai girotan gatzatza joango». Kontu izan, ipar aldera joateak ohi ez diren gastuak egitea suposatzen duela, joan-etorria, karta-berdea eta diru-kanbioa direla-ta, ezer guti ateratzen baita merkeago.

Hitz batez, epe honetan, herri-kontzientziadun jendeak uzten dio, batik-bat, ipar aldera joateari, herri-kontzientzia izatea eta dirua edukitzea nekez elkartzen direlarik.

Politikaki, ETA-ri ez zaio iparaldekoen artean kontrako jarrerarik komeni.

2.—ATE-ren eragina. Hauen eta bere kidekoen presentziarekin batera, giroa estutu eta larritu egiten da. Tiroak bi aldetatik etor daitezke, eta radikalpen honetan burgesiak atzera egiteari ekiten dio.

Bestalde, giro nahasiez baliatzen dakitenak badira, eta agian ez ETA eta ez ATE-rekin zer ikusirik ez duen zenbait lapurretan eta bortxakerietan ihardun izan du, hainbat restaurant

matika zehatzago aipatu zen. Euskaltzaindiaren aldetik Jose Luis Lizundiak izkribu bat eskaini zion, euskal instituzio honek oraindik orain ministeri-tzan pendiente duen hainbat zertzelada gogoraraziz, eta baliagarri izan daitezkeen urratsak aipatuz.

Oreja Agirre atsegin eta zabal mintzatu zen, gauzak gero eta gehiago

ireki beharrean daudela adieraziz. Jende asko errealdismo gutiko eskakizunez hurbiltzen ari zaiola esan zuen, eta komenigarri litzatekeela momentuan momentukoak lortzen ahaletzea, mailaz maila ihardun, batzu iritsi-ahala gainerako urratsetara pasatuz.

Bere laguntza eskaini zuen, eta politik giroa zabalduz joango dela agindu.

garestiren ataritan: «Hemen afaltzeko dirudik izan baduzue, bost edo hamar mila peseta izango duzue guretzat ere».

Giro nahasi hau, eta iparaldeko jendea kontra jartzea, ATE-ri eta beronek errepresentatzen duenari komeni zaio.

HEGO ALDEAN ERE

Horrez ganiera, arrazoi konplikatu-ak bila aritu beharrik gabe, eta indar kontrajarrien leloa alde batera utziz, begi bistan da mugaz honutako merkatalgoaren egoera ez dela ere batere erosoa.

Donostiako dendari batek Z. ARGIA-ri esaten zionez: «Ez dakit zer pasatzen ari den. Itxuraz jende gehiago dabil aurtan. Prezioak jasorik ditut. Eta iaz baino kaja gutiago egiten ari naiz». Jendea ibili badabil, baina beste nibel apalago batetan. Dirurik ez dago. Nola arraio gero, muga pasa?

Gogora dezagun, bestalde, ipar aldeko turisma-ekonomian hego aldeko bezeroen eragina %15 dela. Beraz, alde honetako aurtan sufrituko dugun inflaziotzarra goitik ibiliko da, seguruk.

Eta, hau guzti hau, merkatalgo arruntari buruz, zeren, azken batetan, batek ez daki Guy Petit-i ardura zaio-na dendari txikien salmenta den... ala kasinoko tesoreria.

Herrialde

«Oinezkoak ere badu bizitzeko eskubiderik» idatzi zuen denbora asko ez dela Agustin Urdangarinnek. Baina eskubide horren alde oihu egin zuen gizon gazteari bizitzea debekatu egin zaio, gorputz geratu zen kamio bazterrean abuztuaren 9an, kamioi hiltzaile batek jota. Añorgak gizonik balio tsuen eta istimatuenetako bat galdu du.

Ez da lehenengoa, ordea. Zoritarrez ez da azkenekoa ere izango. Ibiltari eta ibilkor den gizonari ibiltzea debekatu zaio. Oinez ibiltzeko eskubidea kendu zaio. Garai presati eta zatatsua honetan ez da oinez ibiltzeko eskubiderik.

Donostiak bazuen, Antiguatik hasi eta Errekalde eta Hiru-Bide-raino, oinezkoentzat espaloia. Egia esan zenbait lekutan sasiak hartua egon ohi zen. Ebaristo Aiestaranek, orduko hauzo alkateak, 1952garrenerako eskatu zion Donostiako Udaletxeari oinezkoen bidea konpon eta garbi zezala. Gerotik askotan eskatu du Añorgako jendeak gauza bera. Agustin Urdagarin zenak ere behin eta berriz salatu zuen bidegabekeria hau «Diario Vasco»ko orrietan.

Liburu haundi bat bete dezake Añorgak eskabide hori eginaz egin izan dituen paperez. Paperak hor daude ikusi nahi dituen guztia-entzat. Baina herriaren kezka larri eta premia haundi bati entzungor egin zaio behin eta berriz. Espaloia zaharra konpontzeko eta garbitzeko ordezkari kendu egin da ka-

mioa zabaldu denean. Oinezkoaren eskubideak ez dira haintzakotzat hartu. Ziban datozen berebi-len esku eta mende geratu da oinezkoa Añorgan.

Behar den lekuan askotan salatu da oinezkoen arrisku hau. Baina dena alferrik. «Bost hiltzen direnean omen da kamio bat arriskutsua. Boskarren hori arazo hau zuzendu behar duena bera izatea nahiko genuke. Beste batek hil behar ote du hau zuzentzeko?», esan digute bero Añorgako gizonak.

Añorgatarrek ez dute beste inor hiltzerik nahi. Abuztuaren 11an batzarre bat egin zuten eta presatutako azterketa Donostiako Udaletxera eraman hilaren 18an. «Cultural Deportivo Añorgak», «Añorga-Txiki Hauzo Elkartek», «Añorgako Alkateak», «Amasor-rain Irakaskuntza Kooperatibak», «Ntra. Sra. del Coro Eskolako haurren guraso Elkartek», «Ntra. Sra. del Carmen Eskolako Patronatoak», «Cementos Rezola,

S.A.-k», «Añorgako Ikastolak», «Karmengo Ama Kooperatibak», «Parrokiak» eta beste 700 añorgatarrek izenpetutako Dossier eta gutun bat eraman zuten.

«Behin eta berriz eskatu dugu nari entzungor egin zaiolako proba egiten dugu: Añorga arrisku ikaragarrian bizi da espaloiak kendu zitzaizkionetik.

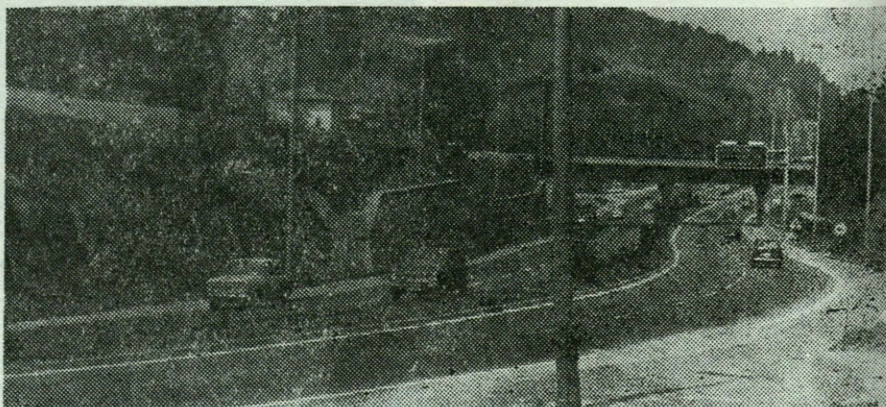
«Añorgako jendea ez dago gehiago honela bizitzeko prest».

«Donostiako Udaletxearen eta arazo honekin zerikusia dutenen gain botatzen dugu izan diren eta izan daitezkeen heriotz eta min-hartze guztien erantzunkizuna.

«Kendu diren oinezkoen bideak jar daitezela eskatzen dugu eta hamabost egun barru erantzutea eskatzen dugu.

Erantzuteko epea laster bukatzen da. Berriro ere entzungor egingo ote? Zerbait lortzeko bide gogorragoetara jo beharko ote du Añorgako herriak? Manifestazio- ren bat egitea ere aipatu zen batzarrean.

Agustin Urdangarin heriotza azkenekoa izango ahal da, baina bait ere. Gizonak badu oinez ibiltzeko eskubiderik. Oinezkoak badu bizitzeko eskubiderik. Agustin zenaren oihua entzuna izan da dila.

Kamioa zabaldu dutakoan espaloia kendu zuten.

BULEBAR IREKIA

UDALETXEAK ARI

PASAIA

Abuztuaren 16an, beste zenbait punturen artean, Pasaia Udal-batzak uztailaren 30ean eman berri den amnistia gutitzat jotzea erabaki zuen.

Biharamunean, Pasaia bertako sei elkarteek —Koru Pasaitarra, Foto-Zine Club, Kexaldi, Ibai-Ondo Parroki Eskola eta Jaizkibel eta Lore Txorta mendizale taldeak— hiru puntutako izkribu bat jakinarazi zuten.

1.—Udal-batzaren erabakiarekin bat datoz, eta erabateko amnistia eskatzen dute, baldin benetan Euskal Herrian bakea egin nahi bada.

2.—Errenteriako alkatearen dimisioarekin bat datoz, uztailaren 19ko gertakarien ondotik.

3.—Aho batez onartzen dute uztailaren 21ean Bergarako Alkateak irakurri zuen agiria.

LIZARRA

Hilaren 16an eratu zen batzarrean, Bergarako bilera egon ziren hiru kontzejalek, Arbizu, Labayen eta Garin jaunek, informe bat osatu eta azaldu zuten Udal-batzaren aurrean.

Uztailaren 21ean, bizi izan zuten egun gogoangarri eta Bergarako herriaren harrera ona jakierazi ondoren, hiru kontzejalek lau puntu azpimarkatu zituzten:

1.—Herriak ez dituela sekula azken ehun urteotan bere politik eskubideak ahaztu, eta ahal izan duen bakoitzean agerterazi izan dituela.

2.—Integrazio eta hazkuntzarekiko faktore bezala, euskararen ofizialtasunari buruzko eskaria.

3.—Hainbat euskal udalek Erregeri egina dioten Lizarrakoaren antzerako Autonomi Estatutoaren eskabidea.

4.—Bergarako Alkateak bereziki aipatu eta goratu zuen nafar udaleen presentzia.

HERNANI

Abuztuaren 3an, batzarre berezi batez bildu zen Hernaniko Udal-batza, eta honako hiru mozio hauk aho batez onartu:

1.—Erregeri erabateko amnistia eskatu.

2.—Errenteriako alkatearen jarrera ontzat eman.

3.—Bergarako Alkateak uztailaren 21ean irakurri zuen manifestua hitzez hitz onartu eta beretzat egin.

LABUR

JAUNTOKERIAK ONDARRUN

Ondarrun ez dute ikastolaren aldeko tabernarik ireki ahal izan, aurtengo Andra Mari jaietan. Alkatea eta Azpiri jauna (taberna jarri nahi zen etxeko aministradorea) izan dira oztopoak ipini dituztenak. Tabernariak,

lokalaren jabeak eta etxeko bizilagun gehienek baimena emana zuten.

BATZUK KANPORA, BESTEAK BARRURA

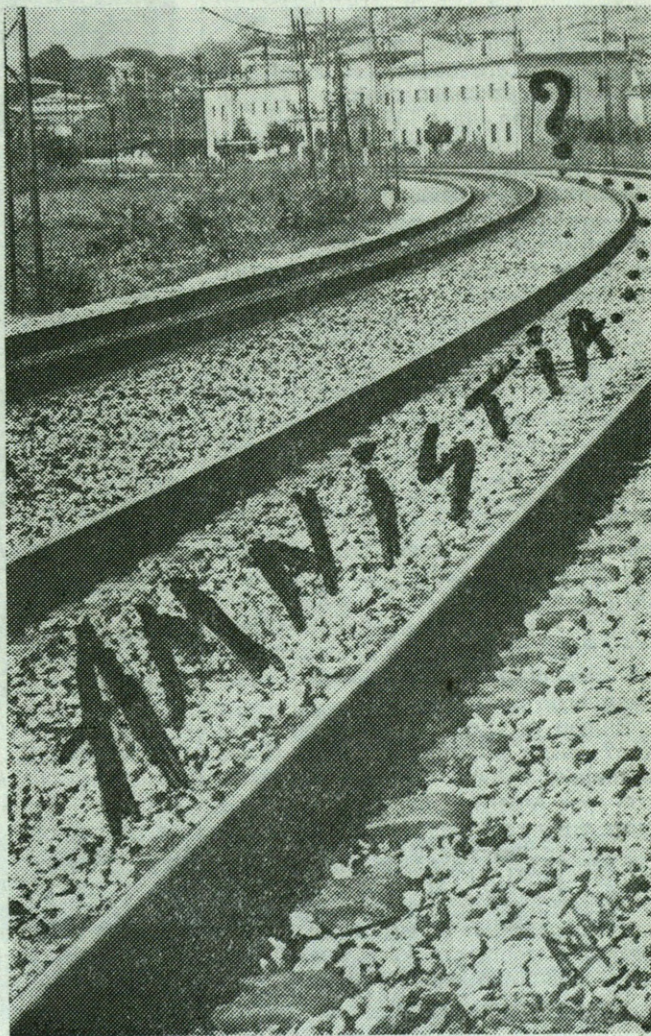
Zazpi lagun detenitu dituzte goardiazibilek Gipuzkoan: Joxe Mari Manizidor, Iñigo Baragaña, Antonio Leone, Frantzisko Xabier Apaolaza, Teresa Iparragirre, Begoña Urteaga eta Frantzisko M.ª Zurutza. Lehena, egunkariak diotenez, ETA (pm)-ko militantea.

Bizkaian berriz, hiru lagun arrapatu zituzten orain egun gutxi, amnistiaren aldeko propaganda zabaltzeagatik.

BERRIRIK GABE

Atera dituztenak adina ari dira barruratzen.

Hau idaztean, ez dago oraindik Pertur-en aztarrenik. Egunkariak, erabat isildu dira. Kale baztarretan «Pertur askatu» irakur daiteke.

Hego aldeko Afrikan kolonialismoa

B. BAKAIKOA

Moanbiketik eta Angolak beren independentzia nazionala lortu dutenez gero, Hego aldeko Afrikan, berriro ere, biolentzia gogortzen ari da. Batipat, oraindik zuzenki kolonialismoaren sistemari bizi diren herrietan: Rhodesian eta Hego Afrikan.

Bi estatu hauetako autoktonoek, beren independentzia nazionala bidea egunetik egunera motzagoa ikusten dute eta eginahalak egiten ari dira helburu hori lehen bai lehen iristeko. Gatazka hori dela eta zenbait errebolta izan dira Soweto deritzan hirian eta bai eta ere beste hiri batzuetan; hiri hartan, azkeneko ekainean 176 hilak izan ziren eta 1.139 zaurituak.

Lehenengo egun batean, berriro, 20.000 beltz haserretuak, gehienak ikasleak zirelarik, hamar milako ibilialdia egin eta erabaki zuten, poliziaren etxengusietaraino, Johannesburgon. Beren helburua: ekainean arrestatu ziren lau ikasleen askatasuna eskatzea.

Zenbait txoke izan ziren polizia eta manifestatzaileen artean, baina poliziak aintzinako metodo gogorak ez dituz erabili. Beste aldetik, gobernuak ikasle beltzei erakustea nahi zien hizkuntza, «Afrikaans»-a ez zaie ezarria izango, zeren europatar kolonialisten hizkuntza baita, hizkuntza autoktonoaren edo herrikoaren aurka. Gobernuak beste zenbait konzesio ere egin da, baina herria konformatu beharrean urrutiago joan da bere eskabideetan. Beltzak nahi dutena era guzizko berdintasuna da zuri pribilegiatuekin eta hori ez dute lortuko kolonialismotik libratu arte.

Bainan zer gertatzen da Hego Afrikan? Idazle batzuentzat Hego Afrika erabateko kolonia da; beste batzuentzat Ipar Amerika bezala errejimenera zista duen estadia; ez omen da berdina Portugalen aintzinako kolonia bat edo Hego Afrika. Nere ustez bi estatuak ezberdinak izan daitezke explotazioaren modelo ekonomikoak berdinak izanik eta kasu hontan, hola-kerola zerbait gaudela deritzat.

Hego Afrikan, zurien populazioa oso handia da: 3.958.000 biztanle; afrika-

Frantziako
eta
Ingalaterrako
Gobernuek
diskriminazio-
aren aurka...
eta bitartean
errejimenera
razistei
harmak
saltzen.

tarrak, beltzak alegia 16.200.000 biztanle dira; nahasiak 2.100.000 eta Indiotarren jendetza 668.000ra igotzen da, denetara 23 milioi biztanle ematen duelarik.

Dakigunez estaduko zuzendaritza zuriak daramatela eta beltzei, nahiz maioria izan, ez diete boterean parte hartzen uzten; bakarrik behe mailako errepresio indarretan sarturik daude. Indiotarrek, beltzek baino eskubide handiagoak eta lan-okupazio hobeak

dituzte, nahiz orain eskubide horiek galtzen ari pixkanaka.

Bestalde, Hego Afrikako industria, edozein estatu kapitalistakoa bezain indartsua eta boteretsua da. Hori horrela izan dadin, Mendebaleko oligarkia kapitalistek beren inbentarioak lurralde haietan egin dituzte, aurretik beraiei egoki zaien sistema politiko bat ezarria zutelarik. Inbentario handienak ingelesak, alemanak, ipar-amerikatarak, sueziatarak, holandarrak eta

frantsesak dira: Estatu inperialista handienak, Frantzia izanik laguntza handiena ematen diona, azken aldean.

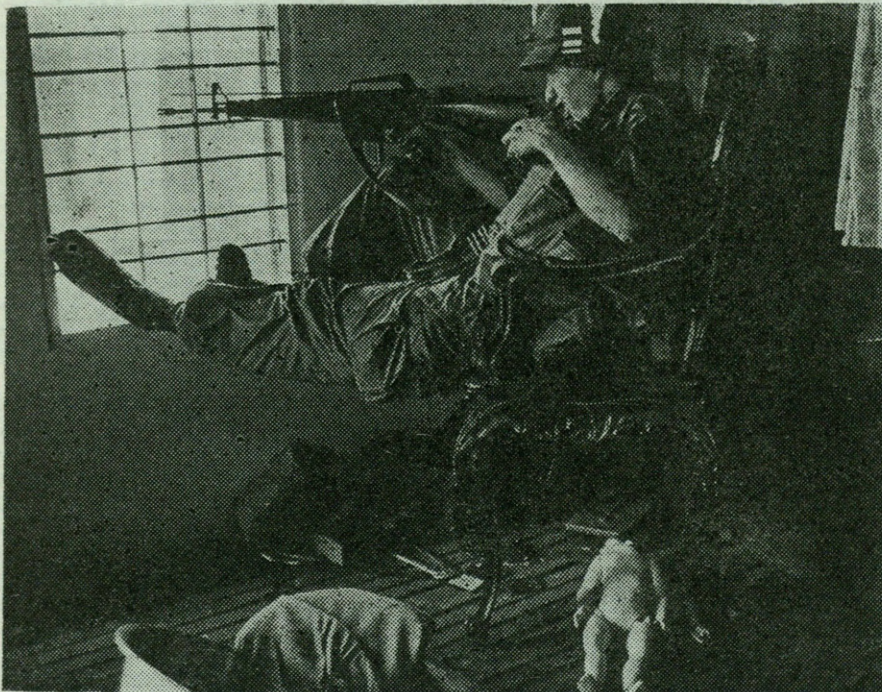
Hego Afrikako politika guztia Mendealeko burjesiaren interespean dago; zuzenki, hango politika, burjesia honek erabiltzen du. Hango langileria, alokairu lotsagarri eta eskubide gabe dagoelarik, hemen, Mendebalean, burjesia honek berak estatu «demokratiko» batzuk zuzentzen ditu. Hemengo langileria ere konplize egiten da hango esplorazio eta zapalkeriaren aurka politikarik erabiltzen ez duelako.

Oraindik lotsagarriago! Frantziako eta Ingalaterrako gobernuak berebiziko deklarazioak egiten dituzte Hego Afrika eta Rodesiako diskriminazio razialari buruz eta, gero, azpitik, beren herriak jakin gabe, gobernu horiek berak, harmak saltzen ari dira. Era hon-

tzeko aitzakiaz. Orduan, Angolan eta Rodesian edo Zimbabwen (hemengo nazionalistek deitzen dioten bezala Rodesiari) zuzenki bertan sartuta egongo da, herri kolonizatu horiek beren independentzia nazionala ez dezaten lor.

Internazionala den oligarkia edo internazionalki osatzen ari denak puntu estrategikoa bezala erabiliko du Hego Afrika Inguruko herri guztiak zapaldua edukitzeko. Superinperialismoaren tresna da —egokiako esanik— kapitalismoak lehengo era zapaltzailean jarrai dezan.

Inguru hartan ere badaude beste zenbait herri Zambia bezalakoak eta «independentzia» formala Ingalaterratik hartu zutenak nahiz autonomia txiki bat besterik ez izan, eta herri haue- tan ere zaindariaren papera betetzen

tan errejimen hoietan sistema razista jarrai dadin, beltzak eskubiderik gabe daudelarik. Zinismoaren politika!

Gero, Hego Afrikak eta oligarkia internazionalak eskualde hura dena dominatzen duelarik, inguruak estatu zaindari ere bihurtzen da eta mugimendu abertzale edo nazionalista guztien aurka gatazkatzeko, Mendealeko «balio espiritualak» defenda-

du, iraultza sozialista ez dadin egin eta benetako independentzia nazionala ez dezaten lor.

Halaz guztiz ere, azken urte haue- tan, Hego Afrikako herria altxa egin da beren kolonizatzaileen aurka. Gorako aipatu den kasua, frogatzen du bat besterik ez da Hego Afrikako herria urrats gogorak ematen ari dela bere inde- pendentziarako bidean.

IDI-AMIN-en astekariak

Idi-Amin-i buruz gauza asko idatzi da, denetarik, batzuek haserre bizi- ra, besteek nolabait zuritu nahi- rik, edo-eta halamoduzko esplikazioa bilatu nahirik.

Halaz guztiz ere, delako buruzagia- ren astakeriek, punta-puntako neu- rria gaintu egin dute. Arazo guztia, Idi Amin-en semeak hasi zuen. Berau Rusian ikasle izan zen baina hainba- teko alferkeria eta atzeratasuna azal- tzen zuen ezen berriz ere bere herri- ra itzuli behar izan zutela. Ugandan, Hiriburuko Unibertsitate sartzu zen ikasketen jarraitzeko baina ikasteko ez beste edozertarako prest zegoen eta bere «guardaespaldas» direlakoez baliatuz, nahi zituenak oro egiten zi- tuen. Honela, Unibertsitate horretako ikasleek protesta gutun bat bidali zio- ten zuzendariari Idi Amin-en semearen jokabidea onartezinezko zela adieraziz.

Hau nahikoa izan zen Idi Amin-en- tzat eta polizia unibertsitate areto- ra sar erazi zuen, egundokoak egin zu- ten. Ehundaka emakumezko bortxatu- rik, honetara makurtzen ez zirenei ti- tiak moztzen zizkietelarik. Beste hain- beste izan dira zaurituak eta oraindik ez da ziur jakin zenbat diren hilak.

Gauzak horrela gertatu dira eta mundua erdizka ere ez da mugitu. Agian Idi Amin-ek zer suposatzen duen potentzia handientzat jakin be- harko genuke baina inolaz ere ameti ezina da horrelako jokabide arina da- raman agintari baten indarra.

deportes

**Jator jantzi
nahi baduzu**

kirolak

**Avda. España, 4
DONOSTIA**

HOSTELERIAKO KONBENIO BERRIAREN

GORABEHERAK

Urte honetako maiatza inguruan, konbenio orokor berria prestatzeko asmoz, «enlaze» direlakoez osaturiko batzorde bat eratu zen. Aurrez Hosteleriako UTT (Unión de técnicos y trabajadores)-ko batzorde eragileak inkesta bat zabaldu zuen langileen artean eta honetatik errei-bindikazio-aula prestatu zen. «Taula» horren onartzeko, Batzarre nagusia izan zen Donostiako «sindicatos»en, maiatzaren 18an. Geroztik komeriak, bi hilabete luzez sokatiran aritu ondoren, ez bait zen neholako aitzinamendurik lortu.

Elkarriketetarako batzorde ofizialeko sei langilek, elkarriketa beste bidetatik zuzentzea proposatu zuten. Hemendik aurrera «bertikal»etik at, langileek eta enpresariak astero biltzeari ekin zioten. Honela Elkarriketa Batzorde Mixtoa sortu zen.

Argi eta garbi nabari zen eta ikusi zen bi aldetatik negoziatze eta akordio batetara iritsi nahi zela; hau «vertical»ean inoiz ez zen ikusten ahal. Bestalde lege forma gorde-tzearen, bilera ofizialak jarraitu zituzten, baina inolako baliorik gabe.

Lehen mementutik errepresentatibo izatearen arazoa azaldu zen eta hau konpondu nahiz, Batzorde Mixtoan langile aldetik eginiko eskari guztiak batzarre nagusiaren erabakiaren arauera baldintzatu ziren. Eta hemen dator saltsa! Batzarre egiteko baimena, orduko gobernadoreari eskatu zitzaion eta honen erantzuna zera izan zen: interes handia zedukala konbenio hartan akordio batetara orets zedin baina batzarrearen eskaria Hosteleriako UTTko presidentearen izenpearekin «vertical»aren bidez egin behar zitzaiola.

Batzorde mixtoak berehala esan zion presidenteari nolaz aparato ofizialek at, inoiz ez bezalako aurrerakadak egin zituzten eta mementu haretan batzarrea egiteko behar beharrezko zela bere izenaren ematea.

Legearen hildotik bideratu nahi zituela elkarriketak erantzun zien delako presidenteari, langilegoaren aurrean ondo geratu nahiz, lorturikoak oro «sindikato» horren borondatez lortuak, izan balira bezala. Haatik zentzu honetan ez da duda

izpirik, ofizialek kanpora lorturikoak duten garrantziagatik: Haren bidez 13.000 eta 15.000 pezetako soldatak eztabaidatzen ziren bitartean, Batzorde Mixtoan 16.700etik 21.700 erako mailetan bait zebiltzan eta gainera ez soldata bakarrik, bai-eta beste gainerako pundu guztiak ere, «bertikal» ean mementuz aipatu ere egin ez zirenak.

Presidenteak beraz, ez zuen «sindikato»tik kanpora egiteko zen batzarrearentzat baimenik eman. Bestetik ezean, hilabete honen 9an, astelehenez, «sindicatos» en egin zen bilera, UTTko presidentea mahain-buru zela.

Ez da esan beharrik Batzorde Mixtoak lorturiko guztiak, berak erabili zituela hitzetik ortzera, denetan berak parte hartu izan balu bezala.

Halaz ere, zenbait eskari gehiagotzea lortu zen, orotara presidentearen demagojia, izugarria izan zelarik, jendea bereganatu nahirik irrien eta sinpatikokerien indarrez eta mementu oroz, konponbide batetara ezin iretsiz gero hartu beharko lirakeen neurriak aipatzera ez utziz, mahainkideen gain benetako presioa eginez.

Batzarre horretan «erabakirikoaz» asteartean bertan enpresariekin bilera izan zen eta agertu zitzaizen berek eginiko proposata onartua izan zela nahiz zenbait pundu gehitu zitzaizkion. Puntuak, honoko hauk ziren garrantzizkoen:

—2.000 pezetako «plus» bat langile ororentzat, inolako desberdintasunik gabe. Eskari hau, inolaz ere ezin onar zezaketela erantzun zuten enpresariak.

—Bakantzak, 25 egunez, bi urte baino guttiago lanean aritu direnentzat.

30 egun, bi urte baino gehiagoz ari direnentzat.

Puntu hau onartu egin zuten enpresariak.

—Geletako zerbitzariarentzat, zeuden azkeneko mailatik azken aurrekora igotzea.

Onartu zen baina guttienez hiru urtez lanean ariturikoentzat.

—IRTP eta Seguro Sozialak. Langileen eskarian, lehen 200.000 pezetak urteko, enpresariaren kontu izan zitezela eskatzen zen.

Hau ez zen inolaz ere onartu eta egun legeak agintzen duen modura egitea eskatu zuten enpresariak.

—Festa egunak %-ko 100 ordain zitezela.

Erabakiaren arauera %-ko 50 enpresak ordainduko du diruz nahiz lan ordutz eta akordioak pertsonalki eginak izanen dira. Ondoren Batzorde Mixtoaren erabagiz, langile batzarreak egin ziren lanlekue-tan. Ahal zezaketen lekuetan bederen.

Hilaren 16an, 5etan Donostiako Txuri-Urdin-eko gela zarpail eta huts batetan izan zen langileen batzarrea. Bertan argi eta garbi azaldu ziren konbenio honek aurrera ateratzeko ibili behar izan dituen bide bihurriak, bai-eta langileen batzarreak konbenioari ezezkua eman ez gero zein posibilitate izanen lirakeen aurrera ekiteko. Langileen aldetik saiatu den abokatuak berri, lege aldetiko zertzeladak aipatu eta aztertu zituen.

Ondotik bozematea izan zen, gehiengo konbenioaren aldeko agertu zelarik. Agian konbenio modu berri honi beldur zioten bakarrak, lehengo sistiman extraofizialki oso soldata onak irabazten zituztenak bide ziren.

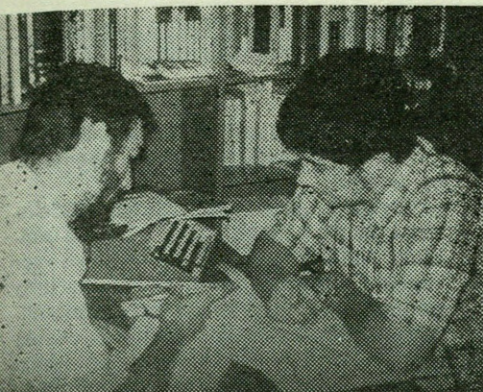
Halaz guztiz ere aipatu beharrek da konbenio honen exitoa, erabat sindikato ofizialek at egina izan delarik.

Azkenik, lankide batek konbenio hari aurrera ateratzen lagundu duten sindikal organizazioak aipatu zituen: Aipatu ere aipatu zituen ELA-STV, UGT eta CCOO direlakoa.

Langileen laguntzeko diru-kutxa baten muntatzeko asmoarekin bukatu zen batzarrea.

Z. Argiako ale hau kaleratuko den mementurako bi aldetatik, hots, enpresari eta langile aldetik izenpetzea besterik ez da faltako eta Gipuzkoako Boletín Oficial delakoan argitara bezain laster lege bihurtuko da.

Argi denez, Hosteleriako langileek pauso handia eman dute bere borroka baitan, baina Txuri-Urdin-eko batzarrean esan zenez, borroka gogorra eta egunorokoa orain hasten da, bakoitzaren lantegian eta langile bezala zor zaizkien interesen defentsan.

EUSKAL SINDIKALISTA BATEKIN ELKARRIZKETAN

Ramon Arrasate, Donostiako «Hotel Monte Igueldo»ko langilea, sindikalista, eta konbenio berri honen elkarrizketetan, Batzorde Mixtoan partalde izan dena. Hau dena dela-eta bererengana jo dugu eginiko lanaz iritzi bat eman diezagun eta bidenabar, Euskal sindikalista bezala zer bide ikusten dituen azal diezazkigun. Hona bada, elkarrizketa:

Z. ARGIA.—Konbenio honen ezta baidatzeari maiatzaren inguruan ekin zenioten. Ordutik hona, Hosteleriako langileek kontzientzia hartzearen bila-kaera azkar jasan dute, baina esanen ahal zenidake zein nolakoa zen sail horretako langileen egoera konbeniorako elkarrizketak hasi aurretik?

R. ARRASATE.—Beti ere oso nabari izan zen gure egoera. Alokairu arazoan, erabat oinarritzko dena, sekulako desberdintasunak ziren bata besteen artean batez ere kategoria zatiketa zela bide. Hain zuzen ezin konta ahala kategoria zen, eta honela nagusiek nahi zutena egin zezaketen, kontrola oso zail gertatzen bait zen guretzat.

Bestalde «enlaze»en hautatzeak ukaiten genituelarik, kategoria apale-tako jendeak ez zuen inoiz postu horietara sarrerik izaten, agian informazio falta erabatekoagatik eta egiazko sindikal praktikarik egiten ez zelako. «Enlaze» postuak beraz, ordezkio ez zen jendeak betetzen zituen, gehienetan kamarero zirenak, eta bide batez goi-kategorietan ari zirenak.

Problema latza, portzentaiarena izan ohi zen zeren «enlaze» horiek zuten postuagatik, ez bait zuten portzentaia sistimarekin bukatzeko ez asmo ez eta interesik.

Egia esan, zerbaitek gelditu erazi baldin badu Hosteleriako langileon erantzuna, portzentaia sistimak egin du, langileon artean sortzen zuen zatiketa eta eztabaida zela bide. Hemen, begien bistan ikus dezakegu «vertical»-aren eta entpresariaren joakoa.

G.—Portzentaia sistimak, kalte handiak ekarri ditu langileentzat beraz. Azkeneko konbenioa erabat berriaren arauera, portzentaia sistima deuseztatzea lortu duzue. Baina sindikal praktika baten bidean, zein duzue egungo egoera; zein irtenbide dakusazu?

E.—Langileon parte hartzea ez da benetazkoa izan, ordezkariak ez bait dira sekulan egiazko ordezkari izan. Hosteleriako langile gazte batzuren artean pentsatu genuen Hosteleriak,

beste edozein sailen pareko bihurtu behar zuela eta bestelakoen antzeko estrukturatze maila bat lortu behar zuela.

Mementuon, nolabaitko ordezkari-tzatasuna badugula esan dezakegu, gure lanleku bakoitzetako batzarretan hautatuak izan bait ginen, eta hone-

«Hosteleriako langileok
panso andia
anrreratu dugu»

kek halabeharrezko erantzukizun bat eskatu zigun errepresentatzen genituen langileen aurrean.

Horregatik konbenio berri honetan aipatu diren puntu guztiak langileon batzarre nagusietan eztabaidatuz egin ditugu.

Nahiz-eta oraingoz, Hosteleriako langileon artean, erabateko kontzientzia hartze zabal bat eman ez baldin bada ere, esanen nuke egiazko ordezkari sistima batetan, beste edozein sailetako langileen politik-laboral kontzientzia, laster lortuko dugula guk ere.

G.—Zein izan da, aurreko urteetan egniko konbenioen eta aurtengo honen arteko desberdintasunik nabariena?

E.—Desberdintasuna erabatekoa eta gainera salatzailea izan da. Esan dal-

teke «bertikal»aren bidez egiten diren elkarrizketa guztietan berak erabil egiten dituela, eta inoiz ere ez da elkarrizketa zuzenik eta egiazkorik izan entpresari eta langileon artean.

Altzitik, «bertikal» etik at egin ditugun elkarrizketetan, kontrakoa gertatu da, hots, aurpegiz aurpegi mintzatu gara elkarrekin. Hemendik atera ondorioak...

G.—Esanen ahal zenidake langile euskaldun bezala zein alternatiba hautatu duzun?

E.—Euskal langile klasearen partalde nalezenez, garbi dakusat, demokratiko izanen den sindikalismorako bidean, langileontzat eta langileon eskutan ukanen dugun sindikatoa eraiki behar dugula. Honekin esan nahi dut langile oro batu beharko ginatekeela Euzkadiko langile klasearen xede, interes eta eskubideak, —gureak beraz— lortzeko eta defendatzeko.

G.—Eta Hosteleriako arlo konkretuari atxikiz, zer posibilitate erreal eta praktikoa dakusazu?

E.—Aurretik kontuan hartu behar dugu Hosteleriako langilegoa oso aldakorra dela eta beronexegatik askotan zail dela klase kontzientzia garbi bat atxematea. Zentzu honetan, bada desfase handi bat arlo honen eta bestelakoen artean, industriako sailletakoein adibidez.

Bestalde zail da sindikal praktika zabal baten desarrolatzea eta hedatzea, konkretuki Hostelerian bederen, gora go aipatu arrazoin horientatik. Hau dena dela-eta, sail honetan oso beharrezko dugu sindikal demokrazia batetarrantz egiazko azeleratze bat, mementu honetatik aurrera eta berehalat Estepan ALDAMIZ-ETXEBARRIA

EUSKAL DIOZESIEN EGUNGO BANAKETA

Euskal diozesiak honela daude banaturik oraingoz:

1) *Iruinea* artzapezpikutegiaren inguruan daudenak: *Tutera* (Muskaria), *Jaka*, *Kalagurri* eta *Donostia*.

2) Burgos artzapezpikutegiaren inguruan daudenak: *Bilbo*, *Osma*, *Palencia* eta *Gasteiz*.

3) Auch artzapezpikutegiaren inguruan daudenak: *Baiona*, *Akitze*, *Tarves*.

II BATIKANO KONTZILIOAREN ESKABIDEAK

1) Gaur batez ere, apezpikuek ezin bete dute beren zeregina elkarrekin ihardun gabe. Hain zuzen, Apezpiku Batzarreak guztiz emankor direla ikusi izan da. Hargatik, *nazio* nahiz *rejo* bereko apezpikuek elkarrekin beharko lukete bildu (ikus «Apezpikuen zeregin pastoral Dekretua», 37. zenb.).

2) Zirkustantzia bereziek hala eskatuz gero, *nazio* desberdinetako apezpikuak elkarrekin biltzen ahal dira (Ib. 38. zenb.).

3) Arimen onerako, diozesiak ez ezik, eliz-probintziak ere ongi bermatu edo berrantolatu behar dira; hartarako, sozial eta leku gorabeherak kontutan hartuz (Ib. 39. zenb.).

EUSKAL DIOZESIEN ELKARKETA ITXURAGABEAREN SALAKETA

Euskal diozesiek elkarrekin duten elkarketa falta behin eta berriz salatu izan da, bai apaiz eta laiko taldeen izkribuetan, bai euskal aldizkarietan. Hona zenbait lekuko.

a) «Gure Eleiza lurrez, patroipolitikoaren arauz jarrita dagoelako eta ez giza-talde ez-bardinaiz dagokan lez».

«Giza-errealidadeak zentro politikoen eta bere politika moldeen gora-beran egokitzen dauz. Olan gure kasuan, gure jerarkien eta bitarteko graduen Era-kunde Ofizial guztia Gaztelarra da...» (Apaiz talde batek Aita Saindu Paulo VI.ari 1968ko azaroaren 8an, 10. or.).

«(Euskal Herriko eliza) Geopolitika banakuntzaren arauz eratua dago: aleiz barruti bi Kastillako arsobispadu baten mende eta Gipuzko Naparroako arsobispaduari lotuta». «Gure Gotzainak Espainiako gotzain konferentzikoak dira. Jerarkiak naiz Euskalerritik naiz erdalerritik aukeratuak dira» (ib. 5. or.).

«En España que sepamos no se ha hecho nada al respecto (Kontzilioaren eskabideei buruz ari da) y no será por no hacer falta. Vemos al contrario que de las múltiples divisiones regionales, una de las peor hechas es precisamente la de los arzobispados. Ni las etnias, ni las lenguas, ni

Conferentia Episcopalis Iruiniensis

AMUNSA

la historia, ni la idiosincracia, ni muchos otros aspectos sociológicos han sido tenidos en cuenta. Ha sido una mera agrupación de diócesis vecinas y en algún caso ni eso. Por último hay casos, en el que sospechosamente se ha creado alguna provincia eclesiástica en contra de alguno o de todos esos componentes» (Vida Nueva, núm. 774. 20 marzo 1971, 33 (437). or.).

Autore berak, D. Amaitermin-ek alegia, Vida Nueva-ko aipatu artikulua hildu beretik idatzi zuen Anaitasuna-n, 1975eko 307-308. zenbakian, «Eliza zatikatua» titulupean: «Azkenean, Elizak ere sakabanaturik gauzka euskaldunok».

«En épocas pasadas encontramos muestras representativas de la orientación de la disciplina positiva en este sentido. En 1916 se erigió la provincia eclesiástica que corresponde al País de Gales. Benedicto XV, en la Bula de erección, aduce la siguiente razón: «El País de Gales es, por su lengua, costumbres y tradición tan distinto del resto de Inglaterra que parece exigir que también eclesiásticamente se ha desmembrado del resto de las iglesias de este país y se le conceda su propia Jerarquía»...

...El territorio comprendido por las diócesis vascas es un ejemplo claro de ello (egin ez denaz ari da). Un conjunto de elementos comunes hace de este espacio territorial la base para una zona pastoral y para una agrupación episcopal correspondiente... En cambio, no se ha dado un paso hacia adelante en la renovación de la organización eclesiástica. Al contrario, la actual distribución de las diócesis, hecha en 1956, divide al episcopado vasco en dos bloques orientados en dos direcciones (bistan da Ipar Euskal Herria bazter uzten duela) («El pueblo de Dios y los diferentes pueblos», Carlos Abaitua, Iglesia Viva, n.º 49/1974, 57. or. eta hur.).

EUSKAL DIOZESIEN ELKARKETA «POSIBILISTA» BAT

Bistan da, Euskal Eliza osoaren

(Ipar eta Hego aldekoaren) elkarketa juridikoa, oraingoz, ametsa besterik ez dugula.

Hargatik, joan den urtean, 1975eko martxoaren 15ean, Joxe Luis Lizundiak Antonio Añoveros-i eginiko gutunean proposaturiko plana hartuko genuke, oraingoz, bidetzat euskal elizaren elkarketarako. Honela esaten zion: «Por ello querría preguntarle a V.R. si de acuerdo con los procedimientos que hubiere en el Derecho Canónico se ha solicitado de Roma la oportuna revisión al respecto, cambiando de Burgos a Pamplona la adscripción de la diócesis bilbaína o si EN LAS NEGOCIACIONES DEL NUEVO CONCORDATO se ha planteado el asunto... Tengo que añadir que por temperamento no soy maximalista, sino mas bien posibilista, que hasta deliberadamente no hablaría de momento de Bayona, ni de Conferencia Episcopal Vasca...».

Beraz, egungo Konkordatze berrikuntza dela eta, gure apezpikuek kementsuki beharko lukete hartu arazo hau kontutan. Eta hauxe proposatuko genieke: elkar ditzatela euskal diozesi hauek Iruinekoaren inguruan: Donostia, Bilbo, Gasteiz eta Kalagurri (honen kasua, historiari eta Errioxako jendearen gogoari gagozkiola, garbi bait dago; bestalde, Jakak, oraingoz, Aragoekin joan beharko luke).

Jarrera «posibilista» horrek ez du esan nahi, egoera «juridikotik» kanpo, Ipar Euskal Herriko Eliza alboratu izan behar genukeenik. Aldiz, orain arteko harremanak biziagotu eta ugariagotu egin behar lirateke. Ez dugu, esaterako, inolaz ere onartzen oraindik denbora asko ez dela Euskal Herriko diozesi bateko apezpiku batek nahi zena: Hego Euskal Herrian geure liturgi itzulpenak Madridekoen interpretaketaren arabera egiten ditugu, bait zioen. Ez dugu horren arrazoinik ikusten, askoz gutxiago ere; hain zuzen, euskaldunon zatiketa bidetzat jotzen dugu hori. Eta itzulpen lan horiek elkarrekin aurrera eramateko ez du oztoporik juridiko aldetik banaturik egoteak.

Gutxienik, halere, Ipar Euskal Herriko elizak ere bere diozesia propioa behar luke moldatu. Hartarako, gaur egun «Eveque de Bayonne, Lescar et Oloron» titulatzat denak, izen eta izan hori aldatu egin behar luke; Biarnek Leskarreko apezpikutegia ber moldatu beharko lukete.

Eta azkenik, Euskal Herriko eliza osoa biltzen ez den bitartean, EUSKAL APEZPIKU BATZARREA baino egokiagoa luke Hego Euskal Herriko elizak beste izen hau: IRUINEAKO APEZPIKU BATZARREA edota Conferentia Episcopalis Iruinensis, gure Joxe Luis Lizundiak esango lukeenez eta behin baino gehiagotan proposatu duenez.

EZKERREKO KRISTAUAK

Politika gora-beheratan eskubitarra izan da kristaua. Agintarien aukera egiterakoan, eskubitarrei eman ohi zion bere botoa; kristaua zelako, eskubitarra izan behar zuela uste zuen nunitik; nahiz eta konpreni, ezkertiar izatea, mila aldiz hobe zuela bere bizitzarako, ez zion helduko bide horri; lehenbizi erlijioa eta fedea ziren; eta hauek, nonbait, eskubitar konserbadoreen jokoan bakarrik aurkitzen. Ezkertiar izan nahi, eta, nahiz eta beren sinismena ez uka, Eliza alde batera utzitako kristau ezkertiar askotxo ditugu.

Gaur besterik ari da gertatzen. Pitinka-pitinka, gero eta ezkeragotzen ari da Eliza. Oraindik kristau boto emaleek eskubira jotzen badute ere, kristau burrukalari-militanteak ezkerreko alderdi-Partiduetan, Sozialismoan edo Komunismoan ikusten ditugu. Ezkertiar hauen bizitza, Eliza barruan, ez da beti guztiz eroso; beren sinismena aitortuz, Eliza barruan jarraitzen dutenek, bereak eta bost jasan behar izan dituzte eta gaur egunean, Elizaren erakunde estrukturak salatzen dihardute.

Kristauak, herri gizon den aldetik, jokatu egin behar du politikan; herri-tar guztien eginkizuna da hori. Ebanjeliotik ateratako ondoren bezala, konkretuki programa politikorik ez dago; adibidez zozokeria da esatea «Ni Sozialista naiz kristau naizelako eta Ebanjelioak hortara naramalako». Nahiz eta Ebanjelioak behartsuen alde jokatzera behartu, ez du Ebanjelioak, nahi eta nahi ez, bizitzarako Sozialismo bat eskatzen. Azurmendik zioen bezala, posible da kristau bat Sozialista izatea, baina Ebanjelioaren eskakizun eta exijentzia bezala, ezin aurrera eramanez Alderdi-Partidu Politikoa Sozialista bat. Ez eta besterik ere.

Eskuz-esku, bat eginik, Sozialista edo Komunistekin, kristau asko ditugu gaur egunean. Kristau sinismendunak, sinismen gabeak bezain Sozialista dira. Sozialismo edo Komunismoan sartzeko, ez dute beren kristautasuna zokoratu. Kristau jarraitzen dute; Eliz barruan bizi dira. Marxismoaren Materialismoa, ez dute ontzat hartzen kristauak; ez eta Marx-tarrek hauen sinismenfedea ere. Bat datoz ordea, ekonomi eta gizarte arazo pentsaera eta jokabideetan: «Kapitalismoa porrokatu eta Sozialista gizarte bat sortu eta antolatu».

Ekonomia eta gizarte arazoetan, eginizun berdina dute beraz, Marxtarrek eta haiekien elkartutako kristauak. Burruka berdina, baina izpiritua, mila aldiz aberatsagoa izan daiteke kristau Militantearengan. Guztia on, bikain edo

Nola zerbitza
behartsuak,
zapalduak eta
baztertuak,
gizarteko
egiturak,
politika bidez
aldatu ezik?

zuzen, Jainkoagan bakarrik daitekeela badaki kristauak. Lurreko gauza guztiak hobetu eta bikaindu daitazke. «Iritsi dugu lurrean Paradisua», ezin esan dezake kristauak. Mundua hobetzeko lan honetan, beti izan behar du erantzule kristauak; ezin sosega daiteke, lurreko zoriontasunean, iritxitako mailatan; beti gora jo behar du, beti gehiago eskatu; gehiago ekin; beti Profeta izan goiko agintariak salatzen; mundua-mundu den bitartean ez baitugu bete-bete osatutako gizarterik ezagutuko.

Kristau Sozialista bazaitut, badakizu Kristo dela Askatzaile eta Liberatoraile haundiena. Sozialismo barruan duzun azken helburua, Jainkoa eta gizona dira. Jainkoa eta gizona hobeto zerbitzatzeko heldu diozu Sozialismo bideari. Ebanjelioak bultz egin dizu Sozialismoaren konpromisotara; sinismenak eusten dizu Sozialismoaren konpromisotan. Politikako konpromisotan biziki parte hartu gabe, ezinezkoa da, Kristo bezala gizonen zerbitzari izatea. Nola zerbitza behartsuak, zapalduak eta baztertuak, gizarteko egiturak, politika bidez, alda ezik? Gizonari on egiteko, Sozialismoa bidea aukeratu duzun kristau horrek, zuretzat,

Ebanjelioak izan behar du, etenik gabe, lanean jarraitzeko indarra. Jainko bizitzaz jantzia zauden kristaua, aparteko maitasunik ez ote duzu gizonak maitatzeko? Aita beraren semetzat hartzen dituzularik, zure alboan dituzun sinesmengabeko sozialistak, ez ote zuregan aparteko gozotasuna, atsegina eta bihotz zabaltasuna aurkituko? Kristaua, kristau delakotz, Sozialismoaren Partidu barruan, Kristoren antzera, egon daiteke lan eta eginkizun apal eta umilenak bere baitan hartzeko; Kristoren antzera, norbere buruari asko eskatu eta besteentzat errukior eta bihotz zabalekoa izatea, kristau bati dagokion jokabidea da.

Gorrito hutez, zapaltzaileen aurka, burrukan dihardute Sozialista eta Komunista askok. Burruka hori maitasunez egin daitekeela agertu behar du kristauak. Zapaltzaile hori gizona dela, eta gizon den aldetik, guztiz errespagarria, bide zuzenera ekarri behar dugun anaia bat dela erakutsi behar du kristauak.

Hau guztia egin ahal izateko benetako kristaua izan behar ordea. Eta, hortantxe dago koska: non dugu kristau hori?

AROSTEGI

«EINKOR»

ENTREPRESARI SINDIKATOA

Elkarrekiko nortasun baten bilakuntzan

Plazaratzeko ordu honetan, EINKOR izeneko Euskadiko Entrepresari Sindikatoa ere, legearekiko betekizun guztiak berriki azaldu da. Bere lehen aurkezpen ofiziala, prentsa abertzalearen aurrean egin zuen Eibarren, uztailaren 26an. Euskal Herri mallako bulego nagusia ere Eibarren muntatu du.

Geroztik, EINKOR-eko Sekretari Nagusi den Jose Antonio Mendizabalekin mintzatu dugu. Mendizabal, Ekonomiaz «Master» titulua jabetua da London School of Economics delakoan, eta bi urtetan E.S.T.E.-ko ekonomi irakasle titularra izana.

EINKOR-ek, bere helburu eta jomugel buruzko liburuxka bat prestatzen dihardu, euskaraz zela erdaraz, eta zenbait aste gutxi barru argitara eman- go. Tartean, Sekretari Nagusiaren aurretiko hitzak, Informagarri gerta daitezke.

● Zertara dator entpresari sindikato hau?

GIZA-TALDE BEZALA BERE IRITZIA AZALDU

—Galdera honek erantzun luze bat eskatzen du, berau baita EINKOR-en arrazoimendu guztia. Dena den, nolabait laburtzekotan, hiru puntu berez ditzaiegu:

1.—Euskal entpresariak uste dute, giza-talde bezala, euskal gizartearen zer esanik badutela, eta iritzi bat azal dezaketela.

2.—Euskal ekonomiaren etorkizuna latza da, eta EINKOR-ek bere problematika osoa aztertu nahi luke. Ez langileen sari hauza bakarrik, noski, beste hainbat eta hainbat arlo ere bai- zik, gestio-lintza, teknologia, inber-

tsioak, Industri-sektore bakoitzeko be- rezitasunak ikustatu, etab. etab.

3.—EINKOR, denetarik entpresas motek osatuko dutenez, sektore eta interes desberdinak bateratu, elkarre- xiko nortasun baten bilakuntzan.

● Zergatik orain bai, eta zergatik orain arte ez, ezinbesteko galdera di- rudi.

GIZARTE ALDAKUNTZEK ERAKARRITAKO GIROA

—Euskal Herriko entpresari txi- kiak bakarrik aritu dira beti. Laguntza ofizial guti izan dute. Sindikato ber- tikalarekin eta Merkatalgo Ganbarare- kin ere, benetan harreman guti izan dute. Orain dela bi urte sortu zen el- karren artean batzeko asmoa. Ondoko gizarte aldakuntzek asmo hau gorpuz- tarazi dute.

Zergatik orain bai, eta zergatik lehen ez? Entpresarien artean ezezik, pro- zedura berbera sumatu da beste zen- baiten artean ere. Oraindik orain, en- trepresari batzu linboan daude, beste batzu aurrerakoi diren artean. Beste giza-talde batzutan ere gauza berdina ikusten da. Dena den, hainbat entre- presariarekin hitzegin eta gero, batz bestea inpresio oria izan dut.

● Entpresas txikiak alpatu duzu ba- tik-bat. Maila honetan mugatzen al da EINKOR sindikatoa?

—Txiki eta handi kontzeptoak erre- latiboak dira. Hemen mila langileko entpresas bat handia da, eta USA-n al- diz, txiki izan daiteke. Honekin esan nahi dut, hasteko behintzat, entre- presa mota eta neurri guztitakoek du- tela atea zabaltzeko, gure arauak (ikus Z.A. 698 zenb) onartzeko prest dau- den artean behintzat.

● Hala ere, EINKOR-ek «Euskadi- ko» azaltzen du bere burua, eta gauza jakina da, zenbat eta entpresak han- la...

EUSKAL IKUSPEGI BATEN ARAUERA

—Lotura hoiekin argi egon beharra dago, posizio erreakzionarioak suerta daitezke-ta. Orain arte, EINKOR-en ba- rruan sartu diren entpresas guztiak euskal kapitaldunak eta Euskal Herrian baino inbertitu ez dutenak dira.

Euskal Herrian bada kanpoko kapi- talik duen entpresarik. Hoi-tako ba- tere ez da oraindik azaldu, baina, ager- tuko balitz, berak ikusiko beharko lu- ke. Gure arauak gogorak gerta dakiz- kioko. Noski, kontuak eskatuko geniz- kiela, eta nik ez dut esango inbertsio guztiak Euskal Herri barruan egin be- harko lituzkeenik, baina bai euskal ikuspegi batez markaturiko plangintza baten arauera.

ENTREPRESARIEK «AURPEGI TXARRA»

● Euskal entpresariak «aurpegi txarra» du...

—Bai, uka ezinezko da hori, eta be- ra ere arduraturik dago.

Euskal entpresaria lan asko egi- tera ohiturik dago. Lantegi barruan murgildurik, erabaki gogor asko hartu behar izaten du. Goiko laguntzarik ga- be, estimarekin identifikatu gabe... Ez dut esan nahi «mutil onak» dire- nik, baina bai, ez monopolistak, ez

finantziero eta ezta espekulatzaile ere, ez direla.

Hauen eta besteen arteko enpre-sarien artean koska bat jartzea eska-tuko nieke Euskal Herriko politiko zein bestelako indarrei.

Exenplu bezala, esango nuke, Eus-kal Herriko alimentazio sektorea, %90 kanpotarren kapitalaren eskuetan da-goela. Euskal enpre-sariak beti gau-zarik zailenari ekin diote, produkzio ekipoei eta bestelakiei. Irabazi erraz eta askoko sailetan ez gara sartu izan euskaldunak. Eta honetan ere lehen bailehen sartu beharra dagoke.

**INBERTITZEKO
GOGORIK EZ**

- Euskal enpre-saria gogaiturik

ez ote dagoen esan ohi da. 1968tik aurrera ez omen da enpre-sa berri-rik Gipuzkoan sortu.

—Nik bi aste daramazkit postu ho-netan. Bilera asko izan dut, enpre-sari askorekin hitzein dut, eta bat bera ere ez dut inbertitzeko gogoare-kin ikusi. Zergatik arraultza guztiak otarre bakarrean eduki? Zergatik beti Euskal Herri barruan? Era honetako galderak planteatzen hasia da enpre-sari bat baino gehiago.

Alde batetik, mundu guztian ere, ekonomi giroa ez da batere eroso-a. Bestetik, ekonomi arrazoi hutsak ez direnak ere badira, eta Euskal Herrian areagotu egiten dira. Euskal Herrian kokaturik daudelako salmentak galdu dituzten enpre-sak badira. Oraindik orain, alemanek ez dute eskari bat baleztu, Euskal Herria «zona conflicti-

va»-tzat dutelako, eta produktoak bil-daltzeko epeak kunplituko ez diren beldur.

Enpre-sariak bizi duten egoera hau hitzetan jartzerik ez dago. Bestal-de, produktibitatea jatsi egin da, baita errenta «per capita» ere. Hau, urtebe-tean edo bitan gertatzeagatik ez da ezer pasatzen, baina hamar-hamabost urtetan gertatuz gero, erabateko de-pendentsia erakarriko luke, sektore guztien ahulezia. Kontu izan hemen ez dugula natur errekursorik, geure bu-ruak eta eskuak baizik.

- EINKOR-ek posizio politikoak har-tuko al ditu?

—Gizarte politiko batetan bizi gara, eta posizio politikoak nahi eta ez har-tu beharra dago. Hala ere, ez dut us-te, oraingo, azkar asko, EINKOR-ek

da, hain zuzen, hemengo nere lana. Giza erakunde bezala sendotzen ba-gara, indar bat izango dugu, eta es-trategia bat markatu ahal izango dugu. Baina hau ez da urtebeteko gauza...

**LANGILEEN SINDIKATOEKIN
HARREMANAK**

- Eta langileen sindikatoen aurrean zer?

—Ahalik eta azkarren, langile sindi-kato erre-presentatiboekin harremanetan hasi beharra dugu...

- Zeintzu dira erre-presentatiboak EINKOR-en ustetan?

—Lejoan kongresoan egin dutenak ez, behintzat.

- Eta sukursalistak?

—Holeki nere hitzein beharko du-gu. Gaur egun gauzak nahiko nahas-turik eta ilun daude, baina denbora gu-ti barru argi daitezke. Aukeran, eus-kal langileen sindikato bat emango ge-nuke ontzat. Zein, ordea? Laster iku-siko da.

- EINKOR langileengandiko defen-tsa-erakund bat ote?

—Bueno, EINKOR ez da langileen kontrako erresistentzi kaxa bat izan-go. Ez da asmo honetan sortua, eta ezta gero horretarako fondorik izango ere. Hau, oinarritzko printzipio bezala.

Hala ere, EINKOR barruko partaide-ek elkarren laguntza izango dute, huel-getan bezeroak edo salmentak ez gal-tzeko, esate baterako.

- Non geratzen dira mugimendu guzti honetan koperatibak?

BESTE PENTSAERA BAT

—Koperatibei, zertan ari garen al-dez aurretik esan diegu. Gaur egun ez bide dago elkarren artean zer gehiago egiterik. Beste sistema bat da, beste pentsaera bat.

- Zenbat enpre-sa dira iadanik EINKOR-en, eta nola eraturik duzue barne harremana?

—Ezin dezaket esan zenbat garen, ez baitakit orainez gero bostehun ala gehiago garen. Perretxiko atomikoa bezala hazten ari da.

Sindikato barruan, enpre-sa ba-ren, ez baitakit orainez gero boste-hun ala gehiago garen. Perretxiko ato-mikoa bezala hazten ari da.

Sindikato barruan, enpre-sa bakoit-zak, txiki nahi handi, bote bana du, oinarritzko printzipio bezala. Hau ez da aldatuko. Bestelako barne-araurik ge-hienak probisonalak dira eta aldatuz doaz. Orain arte, egitura demokratiko bezala funtzionatu du, eta aurreran-tzean, barne-araudia zehaztu eta lan-du beharko da. Honetan ari gara.

L. A. ARANBERRI

hartuko dituenik. Lehenengo talde be-zala finkatu behar du bere burua.

- Egoketotan, zein talde edo alder-ditatik egongo litzateke hurbilen?

**PROGRAMA EKONOMIKO
BATEN FALTAN**

—EINKOR-eko partaideek, nork be-re aldetik, nahi dutena hauta dezake-te. EINKOR, ordea, ez da oraingo, honetaz, mintzatuko. Bestalde, ezein talde edo alderdik ez du egin Euska-diko programa ekonomiko bat. E.S.B.-k deskapitalizazioa salatzen du, baina dagoela baino aipatu ez du egin.

- EINKOR-ek egingo al du progra-ma ekonomiko bat?

—Lehenengo, EINKOR-ek talde ho-mogeneo bilakatu behar du, eta hau

MANU
ROBLES
ARANGIZ

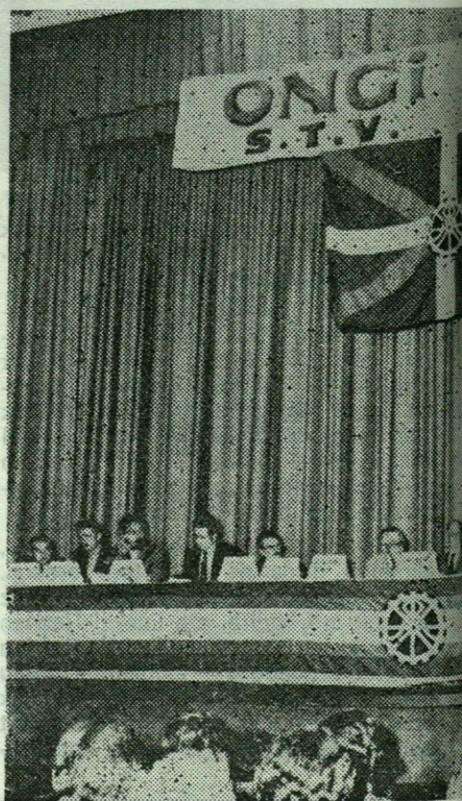
MANU RO

65 URTETAN E

Aurtengo uda eguzkitsu h
ko Ipar-Ekialdera jo dugu, Bast
Bezkoitzera. Hementxe bizi da
ELA-STV-ren lehendakaria.

Bezkoitzeko gain ikuskarri h
hormatsuan dago Manu, Leizarra
Larogeita hiru urte beteak ditu
urduia agertzen zaigu. Gu bere
kada bat belarrondo biltzen ari.

Robles jaunak badaki elkarr
ezer galdetzerako berak esan di
naizen. Gure etxe honetan, nazia
tu genuen. Nazi indartsu haiek

—Ederki Manu jauna. Hemenaldiko bizitza honetan amaika modutako borroka egin beharra izan duzu. Noiz eta non jaloa zaitugu?

—Ahaztu ere egin zait oraintxe, noiz jaio nintzen. Ni begoñatarra nauzu. Begoñako Errepublika zaharrean 1893.an jaloa. Urte sail ederra herbestearen igaro ondoren aurtan ikusi dut berriro neure jaioterria... Nork ezagutu gaurko Begoña eta Santutxu? dena etxez betea, aurpegi ezagun bat bera ere ez dut sumatu.

—Zure gaztaroan, nolakoa zen Bizkaiko giro politikoa?

—Politika kontutaz jabetzeko, egokiera aproposa izan nuen neure gaztaroan. 13 urte besterik ez nuelarik, Euskal Batzokian pintxe —lanak egiten hasi nintzen. Batzoki honetara biltzen ziren Julio Erezuma, Sabinen lagun itzala eta Koldobika Arana, beste batzuen artean. Politikari buruzko lasaldi asko egiten zuten. Han oso garbi hitzegiten zen abertzaleen artean. Ni, haiengana hurbiltzeko irrikiaz egon ohi nintzen. Haiengandik ikasi nuen amaika gauza jakingarri!

Baina politikazko giroari buruz egin didazu galdera. Erantzungo dizut. Zau-de...

Bizkaiko langileriaaren mugimendua erabat sozialisten esku zegoen. Sozialista hauek, espainiarrak izanik ere, ongi jokatu zuten Bizkaiko industria-tearen hastapen latz haietan. Langile klaseari zerbitzu ona egin zioten eta kapitalismoaren diru-egarri ase-kaitzari buru egiten zioten, gogor borrokatu beti ere. Adibidez, hor ditugu lekuko, 1890 eta 1903an egin ziren lanuzte orokorrak.

Gauzak honela zeuden bitartean, Sabin Aranak bere lehen aldizkaria plazaratua zigun: «Bizkaitarra» eta geroxeago «Baserritarra» ere bai. Sabin, oso garbi eta gogor hitzegiten hasi zen. Ondoko hitzok lekuko: «Todos sabemos hoy que el pobre es inhumana-

namente explotado y tratado como bestia por industriales y comerciantes, mineros y propietarios».

—Nola erantzun zuten talde politikoe?

—Sabinen hitz eta jokabide sutsua bezain gardenak, etsaigo batu eta indartsu bat sortu zuen. Aranaren aurka, bidenabar Euskal izaeraren aurka, ezkertiar nahiz ekuindar eta erdikoak, orok BATU egin ziren. Erdaraz esaten bezala «Frente común» bat egin zuten.

Hemendik aintzina sozialisten erakunde orok, euskal izate beraren aurka etengabeko erasoa egin ziguten.

—Gaztetan burdin lanean hasi zine-la entzuna naiz. Geroago ordea, «Euzkadi» egunkariako linotipilari agertzen zara. Nola?

—Berez arrantzaleengandik natorki-zu. Nere gurasoek, ni ere mariñel izatea nahi zuten. Hartan trebatzeko ikasketa zenbait ere egin nuen, baina hura guztia ez zen nere gogokoa, eta utzi egin nuen bertan behera. «Mariano Corral» zeritzan lantegian sartu nintzen ajustadore gisa, Mugica-Salazar karrikan berau. Lantegi honek bazituen garai hartan 200ren bat langile.

Lantegiko langileen arteko giroa erabat ugetista zen. Ez harritu honela badiot, ez naiz batere gezurti: langile hauek nagusia euskal langilerik ez hartzera bortxatzen zuten.

—Eta, zu, nolatan giro itogarri harren erdian?

—Guztia bazeneki! Ni, ordurako, nere lagun Ituarte eta Etxeberriarekin batera Arrigorriaga, Abando, Begoña eta beste herrikkatan aureskua eta honelako Euskal dantzak egiten hasia nintzen; gure gazte denborako erro-meria haiek erabat herrikoñi izan ohi ziren. Horrelako «nabarmenkeriak» ez ziren oharkabean gertatu; berehala «abertzale-razistatzat» epaitu ninduten ni ere. Lantegian sabotajeak, egurka-dak eta zer ez zidaten egin? Handik

ARANGIZ

-STV-ren ALDE

garbi hoietako batez, Lapurdi-
antonomenduan aurkitzen den
ndiarekin Manu Robles Arangiz

«Leku-eder» deritzan baserri
zlearen baserria aurrez-aurre.
hala ere aitton mehar, bizi eta
urbildu gatzazkion unean besa-

zeko asmoz joan natzaiola. Nik
gira zeinen leku ederrean bizi
katzeko hauzo-lagunen bat sor-
zuten menperatu «Leku-eder».

aguro alde egin beharrean arkitu nin-
zen, hobeki esan ihesari eman nion.

—Burdin lanari utzi eta linotipilari?

—Bai. Ordurako P.N.V.-k «Euzkadi»
egunkaria plazaratzeko asmoak hartu-
rik zituen. Neri, harpideak egiteko kar-
gua eman zidaten. «Euzkadi-ren» har-
pide eta azionista nauzu beraz. 1931.
arte egunkari honetako linotipilari nau-
zu, geure gorabehera guztlak tarteko
ditugularik.

—Giro gogor honetan jaioa dugu
beraz ELA-STV. Sasoi hartan, beharrez-
ko ikusten ahal zenuten Euskal sindi-
kato baten sortzea?

—Oso beharrezkoa ere. 1909an ha-
si ginen ELA sortzeko urratsak ema-
ten. Koldo Arana zen Bizkai Buru Ba-
tzarreko lehendakaria. Honek langile
askorekin hitzegin ondoren, Euskal sindi-
kato bat sortzeko ahalbideak urratu
zituen. Handik bi urtetara sortu zen
ELA, 1911. urtean.

—Ugetekoekin zer diferentzia zeni-
tuzten?

—Era guztitako bereizkuntzak. So-
zialistek ez zuten gure gauzarik bate-
re onartzen. Burlatzen ziren gure hiz-
kuntzaz, ez zuten errespetatzen Eus-
kal Herriaren erlijio sena, euskal lan-
gileari lagundu ez baina kalte eta oz-
topo egiten zieten. Garbi da: 1911.
urtean ELA sortu zen, UGT-ek Euskal
langeleei ezerean aurrerapiderik es-
kaintzen ez ziolako.

—Hasera zaila izan zuen, zuen sin-
dikatoak. Hori kolorea zuela ere esan
izan da.

—ELAk oso hasera gogorra izan
zuen. Bere lehenbiziko urteak oso ne-
ketsu eta tamalak izan ziren. 1911.
urteko abenduan. Gasteizen sortu ge-
nuen delegazio bat; baina urte bete
bat baino lehenago, sozialisten erasoz
Itxi beharra gertatu zitzaion. Hala ere
1936anren guda etorri arte. ELAk
lan izugarria egin zuen Euskal Herrian.
Orotara 100.000 aldekin inguru bildu
ziren ELA-ra.

STV - ELA, AFILIADA A LAS INTERNACIONALES CMT - CIBL

OMENALDIA HOMENAJE

Robles Arangiz'tar Manu
62 urte

Eusko
Langileen Alikartasuna
(ELA)

Solidaridad
de Trabajadores Vascos
(STV)

1973 urrila 14
octubre

Sindikato horia zela? Sindikato ho-
riak, beti ere, nagusiak bere langileak
zaintzeko sortuak izan ohi dira. ELA
behin ere ez da izan horietakoa, bere
kondaira lekuko.

—ELA, alderdi politikoetatik inde-
pendiente ibili ahal zen?

—Gure sindikatoa beti bere burua-
ren jabe izan da. Ni neu beti alderdi-
koa izan naiz, sekula ez komuniokoa,
baina elkarren artean beti indepen-
dentzia bat eduki izan dugu. Bigarren
gerrate nagusia bukatu zenean, Eus-
kal gobernuak kartera bat eskalari zi-
dan. Ez nuen onartu, zeren ordurako
ELAk lehendakari bainintzen. Gaurre-
gun ere, ELAren sindikalistak gehie-
nak inongo alderditan sartu gabe dau-
de.

—ELA berritua agertzen zaigu. Zein
mailatan dago gaurregun?

—Isilpetik irteten diren erakunde
guztien antzera ELA ere moteldua
agertzen da. Urrats haundiak eman di-
tugu azken bi urteotan, jende ona ar-
kitu dut Hegoaldean. Araudiak eta Es-
tatutoak egiten ari gara gure sindi-
kalistek onar ditzaten. Urrian Batzarre
Nagusi bat eratuko dugu. Ni orain ar-
te egin den guztiarekin oso pozik na-
go. ELAk berriro ere bere Burua ja-
soko duen uste osoa dut.

—ELAren estalpean sindikalista ez
diren taldeak ere agertu dute beren
burua. Ez dea?

—Gure sindikatoa, Munduko Era-
kunderik indartsuenetako elkarteetan
sartua da. Beraz mundu guztiak da-
ki gu sindikalista garela. Ez naute ba-
tere kezkatzen beste gainontzekoek.
Denboraz denak garbituko dira. Eus-
kal langileak badaki ELA beti sindi-
katoa izan dela, eta gero ere halaxe
izango dela.

Besterik gabe amaitu du gu gure so-
lasaldi hau. Manuren erantzunak na-
hiko garbiak direlakoan eskaintzen diz-
kiegu geure irakurleei.

ANATSAN

Sikiatriaz sikiatra batekin

Sikiatria eta berarekin nola baiteko harremanik izan dezakeen edozein gai oso erabilia da gaurregun. Zeinek ez du inoiz hitzeggin honetaz? Zeinek ez du beste batengatik, batzuetan arrazoi guztiarekin gehienetan ezjakintasun batez, «hau neurotikoa da» esan? Gaia, gizonari dagozkion guztiak bezala, oso zaila eta bihurria da. Baina baita, aurreko arrazoiengatik, ezagutu, nahiz eta azaletik izan, behar duguna ere. Asmo honetaz, Santa Agedako Erategiko zuzendari gazte batengana, emakumeena, abiatu gara. Justo Alzuak zenbait urte daramatza han eta, sikiatra bezala, berari ondoko galderak egin dizkiogu:

—Zer da psikiatria?

—Medikuntzaren ezarpen berezi bat da. Blok gizon osasuntsua ezagutzea dute helburutzat, osasuna galtzeko erak ikustea eta aitzintzea eta, bere kasuan, eritasuna borrokatzea, arintzeko nahiz sendatzeko.

—Eta zer da osasuna?

—Osasunaren Munduko Erakundeak dioenez «Aisetasun fisiko, sikiro eta soziala da». Gaurko bideek, beren aurrerapenez, asko lortu dute aisetasun fisikoaren arloan; baina ezin dezakegu berdinik esan sikiko eta sozialarenean.

—Hau dela eta, zer da gaitza?

—Gaitza osasunaren galtzapen bezala definituko bagenu bide zuzenetik joanen ginake, baina mugaketa honi zenbait akats jar diezaiokegu. Gaitza zer den mugatu ahal dadin definizio asko eman da eta ematen ari da; batzuek, estatistikaren aldetik, gaitza «norma»tik (gehienek egiten duten) edota gehienek dadukatenetik) irteera dela diote. Beste batzuek gaitza oinazeari lotzen diote, baina, dakigunez, gaitz askok ez du oinazetik sortzen. Besteek, definizio filosofiko edo sasifilosofikoaren bitartez, lortu nahi izan dute azken arrazoiak. Apika, nere ustez, patologo batek eman zuena da gehien balitzen duena; berak esaten digunez, gaitza «bizitzaren era bat» da.

—Orain arte esan duzunak haxe pentsatzera bultzatu nau: baldin gaurregunean mugaketarik gabeko konzeptu hauk baditugu, zer izan zen lehen?

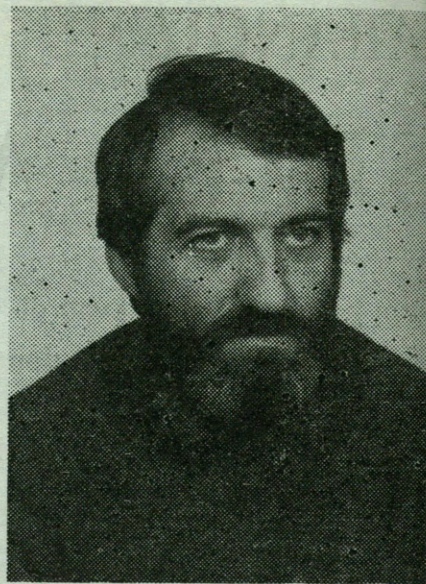
—Historian zehar salto azkar bat eginik, eta bakarrik sikiatriari dagokionez, eroek eduki duten konsiderazioa itzelezkoa izan dela esanzen dizut. Erokeriaren konzeptua, bizikera bihurriaren sinonimo bezala, aldi bakoitzeko arau eta balore kulturalen menpean egon da, eta hauek markatu dute hildoa. Ondorio arrunt bezala, bazterketa aipa dezakegu eta berarekin, askotan, gaixoaren giltzape edota erreketak. Aitzinean erokeria zigor bat bezala konsideratzen zen, jainkoeen zigorra; jainkotasunak errudunaren gorputz eta arimaren jabetasuna hartzen zuen. Konzeptu honek, «deabruarena», luza-roz iraun du eta gaixo asko izan da erreta, «pososo» bezala konsideraturik.

Valencia-n da, 1.409an, munduko lehen erotegia sortzen den lekua. Bihurri bezala konsideraturik den oro biltzeko gizarteak egin duen lehen saiakera da; karitatez zaintzen da... baina kataiaz lotuez gero. Edozein modutan, era honetaz, ez da lehengo «deabrudun» ideia baztertzen, Inkisizioak geroxeago asko eta asko, «sendabide bereziz», erre baitzuen. Inkisizioaren salbuespen hau eginik, lehen erotegitik Frantziako Iraultza arte karitateak agintzen ditu gaixoari eman behar zaizkion laguntzak edo bizipideak, baina Renacimiento-tik hasita kristau karitatearen konzeptu zahar horrek, «ixkanaka pixkanaka, beste erabilgarriago bati uzten dio lekua, gizarte merkantilista berriarekin zerikusirik gehiago duen konzeptuari; ordutik aurrera, bakoitzaren arima salbatzeko, ez zaio behartsuari lagundu behar. Egia esanda, hemeretzigarren mendera arte, laguntza guztiak medikuntzaren bitartez egin arte hain zuzen, sendabideen iritziak, soil soilik, soziologikoak dira. Eroi eman zaizkien sendabideen ikasketa bat egitea oso luze izanen litzazuke, baita teoria sikiatrikoek izan duten aldakuntzaren azalpena ere.

Honekin, sikiatriaren bidea, hitz bitan, nolokoa izan den azaldu nahi izan dut. Kontutan hartu behar den zera haxe da: Bide honek ez du beti aurrerantz jo, bere geldidune eta gibelaldiak ere eduki ditu baizik.

—Gaurregungo teoriak nolakoak dira? Konzeptu artean, ba al dago hainbeste desberdintasunik?

—Egun, badago burueriaren konzeptua ukatzen duen kritiko asko, bakoiko fenomenoak aztertze sikiatren ezagutzak zalantzan jartzen dituztenak, nahigabeko giltzapean aurka jotzen dutenak, talde tipiek eta gizarteko

desberdintasunek dakartzaten arazoei ez zaiela harreta handirik ematen sailtzen dutenak. Bide honetatik anti-psikiatria delako mogimendua dabil.

Badago beste hainbat teoria, baina garrantzi handienetakoak bezala bi aipatuko nituzke: Organizista eta sikoanalista direlako teoriak. Bi hauek dagokienez, eta laburpen gisa, zera esanzen nuke: organizistek eritasun sikirokoen jatorria, nahiz eta ezezagun izan, organikoa dela onartzen dute. Sikoanalistek, aitzitik, eritasun oso biziaren lehen hilabeteetan eduki daitezkeen barneko estualdietatik datotzen diote.

—Bi pentsamolde hoietatik zein da arrakasta gehien duena?

Egia esanda, sikiatra gehienok, eklektikoak garenez gero, bi pentsamolde hoiengandik onaz baliatzen gara. Honela, teoria organizista sikoisetarako eta sikoanalista neurosisetarako erabiltzen ditugu.

—Azken honetan, gizarteak zenbait hitz, arrunt ez den maiztasun batez erabiltzen du. Adibidez, sikosis, eskizofrenia, neurosis... Askotan ez zaie hitz hauei berezko esanahia ematen. Aipatutako hitzak hizkera ulerkarriago batez, nola mugatuko zenituzke?

—Oligofreniko hitzak hasiko naiz. Hitz hau gizarteak gozatu nahi izan du eta «subnormal» titulua ematen dio gaixoari. Berez, oligofreniak «gogo motza» adierazten du eta adieraziak berak ikus erazi digunez nahiko ondo uler dezakegu gaitzaren izakera. Definizio klasikoan, gaurko arin, erdi eta sakon delturiko maila gogo aultasun, lelakeria eta ergelkeria esaten zitzaizkion. Oso maiztasun handikoa da, populazioaren 3-4%-ak ez duela adimenaren erdiko maila lortzen konsideratuz. Hau da, 200.000 biztanleren hiri bateko oligofrenikoen zenbakia 6.000-8.000, tarte honetan, egonen da. Beste talde bat, sikiopatek osatzen dute. Gaitz hauetan dakusakegun berezitasun handiena jardueraren edo

konduktaren aldaketa da. Sikopata gizariek kanpoko gizona dugu, ez da hartan egokitzen. Sikopataren izen hau beste batengatik aldatzen edo ordeztzen ari da, soziopata delako izenagatik hain zuzen. Talde honen barruan delinkuente asko sar genezake.

Beste talde bat, bere maiztasunagatik garrantzitsua, neurosis deiturikoa da. Hauk erakzioaren erak ezegokiak, geroago eta kronikoagoak egin direnak, ditugu. Era ezagoki hau zenbata-sunez edota nolakotasunez gerta daiteke, eta bi planotan dargikiguke, sikiro ala fisikoa hain zuzen, oso ugari azken honetan eta era desberdinez: buruko min, zorabio, urdaileko zauri...; zerrenda, agerpen hauei dagokienez, bukatu gabekoa izanzen litzateke, gaurregun ezagutzen diren gaitz oro aipa genezake eta.

Orain arte ez ditut sikosis-ak aipatu, beren zentzu sakonean buruerlak direnak, eta jendeak, arruntki, ero ditzuten duena batzen dutenak. Nolakoak diren esatea ia ezinezkoa da, baina berezitasunen arteko bat zenbait fenomeno kezkatuaren agerpena da, sikiro goki ulertzezinak, eta guztion ezaugarria lojikan eza izanik. Talde honetan sar daitekeen gaitz bat eskizofrenia da, bere adierazia «gogo zatitua» delarik.

Beste zati garrantzi bat alkoholismoaketa toxikoen eraginek osatzen dute, beren hedadura geroago eta zabalagoa izanez.

—Aipatu duzun guzti honetan, zernolako da sikiatraren lana?

—Askotan, batez ere «antisikiatren» aldetik, aro baten epaileak gaitzaren zatiak; ezarriak dauden gaitzaren arauak bete daitezela eta betetzen ez dituen edozein diagnostikoz erotegi batetara eramana izan dadila.

Noski, hau ez da gure lana. Hasean esan dizudan legez, gurea gogoriararen hedadura gordetzea da eta baldin gaitza errealitate bada gaitz hori borrokatzea, sendatzeko asmoz beti, nahiz eta askotan arindu besterik ez ahal izan. Dakusakezunez, medikuntzaren edozein mailatan bezalaxe aurkitzen gara, sikiatra baino lehenago sendagile gaitzaren ez baitugu ahanzi behar.

—Alda dezagun, apur bat, galderen tonika eta sar gaitzen, ahal den neurrian, alderdi praktikoago batean. Zela da sikiatrikoetara joaten dena?

—Aintzinako Irudiak bizirik dirau oraindik jende arteko zenbait sektoretan. Beraz, ezin dezakegu nahi dugun bezalakoa lanik egin. Erotegiaren sendirako zama bat den jende asko dakusakegu. Erotegiaketa gaurregun

banaketa honela egingen genuke: A) Gaixo sakonendako. B) Gaixo kronikoendako. Lehenengoetan egonaldia, normalki, oso laburra izaten da: hila-bete bat gutti gora behera. Hemendik, ez bada bere gaitzaren sendaketa garbiri ikusten, egonaldi luzetako erotegietara izanen da bidalia gaixoa.

—Kroniko hitza aipatu duzu. Zein da kronikotzat konsidera dezakeguna?

—Bi urteren buruan bere egoera aldatu ikusi ez duena. Zatiketa hau, nahiz eta apur bat arbitrarioa izan, peninsulari dagokionez, gutti gora behera, 400.000 gaixo kroniko dagoela diokegu. Guztiondako 40.000 ohe dardukagula kontutan harturik, garbi dakusakegu gaurko egoera latza.

—Euskal herrian daduzkagun erotegiei dagokienez, zernolako sikiatria dugu?

—Barka ezazu, baina Euskal Herriko egoera ez dut sakonki ezagutzen, beraz, ez naiz sartuko galdera honi buruzko asmatetak egitera. Nahi baduzu, Gipuzkoari dagokiona bakarrik aipatuko dizut.

Gipuzkoan, hiru erotegi edo dadukagu: Usurbilekoa, pribatua dena, Donostiako sikiatrikoa eta Santa Ageda. Lehenengo biak egonaldi laburretako gaixok betetzen dituzte. Santa Agedan, berriz, gaixo sakonen zenbakiak

garrantzia izan arren, gehienbat egonaldi luzetakoa da.

—Zenbat ohekin konta dezakezue?

—Probintzi osoan 2.000 ohe daturatu, gutti gora behera. 1.800 Santa Agedan eta hauetatik 1.200 emakumeendako.

—Desberdintasun hau, ohekin ematen dela alegia, emakumeen artean gaixotzea errezago dela adierazten al digu?

—Santa Agedan daduzkagun bi gaixotegietan, sexuari eta Gipuzkoatik datozen gaixoei dagokienez, zenbakia berdina da: 400 bakoitzean. Gainontzeko oheak beste probintzietatik datorren askok betetzen ditu. Esate baterako, emakumeen gaixotegian Bizkaitik datozenen numeroa Gipuzkoakoa bezain handia da.

—Santa Agedako errealtate hau inuraturaz eta bertoko gaixoen gaiari begiraturaz...

—Diagnostikoz, ugariagoa eskizofrenikoa da, mota guztietako eskizofrenikoa hain zuzen. Geroxeago, hurbil, erokeriaren era guztiak. Eta jarraitzen dutenak oligofrenikoa, epileptikoa eta, azken batez, alkoholiko eta siko-pata.

Gaixoen zenbaki handi hau medikuntzako beste adarretan ematen ari den aurrerapen hobeagotik eta bizitzaren baldintzak handitu diguten adinaren erdi mailagatik datorkigu. Eta, bestalde, gaixo hauk zaintzeko beharko lirakeen leku egoki eta berezien eza-

gatik. Askotan erotegi bat baino egokiago geriatrikoa baita. Toki asko betetzen duen honelako jendearendako leku egokiren sortzeak benetan gaixorik dagoenari sinistu ezinezko mendea eginen lioke, eta, gainera, gaurregun, oheren ezagatik, aproposetako sendabide barik gelditzen denak bere aukera izanen luke. Guzti hau, erotzat dugunak, era honetaz, gaurregun sendagile batek eman diezaiokeen sendabide farmakologikoarekin konparaturaz gutti ala ezer gutti irabazten duenaren oinarritik abiatu.

—Gaixotegiak beharrari hurbildu behar zaizkiola esan ohi da, medikuntzako beste zenbait arlotan, behintzat. Sikiatriaz berdina al diokegu?

—Ezpairik gabe. Sikiatriko handien eragipen txarraz asko hitz egin da, eta gaitzaren iraupenari laguntzen diotela garbi dago. Bestalde, iraupen horrek sendagileak gaixoari egin diezaiokkeen bisitaldien maiztasunarekin zerkusirik duela erakusten digute ikasketak fidegarri batzuek. Beraz, ondorio bat atera dezakegu: sikiatriko ttipiagoren beharra. Eta, ondorio honen ondorioz, gaixorengandik ahalik eta hurbilena kokatzea.

Puntu honetaz zenbait frogak egin da. Gaixotegietako profesionalek eramandiko diagnostiko eta kontrolarekin beste etxeen beharra garbi dago. Honela ez da gaixoarekin eduki behar den gaixotegitik kanpoko harremana galtzen. Osotasun bezala, ekipa edo tal-

de bat, beharrezko balitz, gaixoen etxeraino hurbilduko litzateke. Labur esanda eta Gipuzkoari dagokionez, gaurko sikiatrikoak aprobetxatuz, handitu edota berriztu egin daitezke bakoitzean 500 ohe ezarri, 200 lutzerako egonaldia, 200 erdikoa eta 100 sako-nendako. Era honetaz, gaurko beharrak beteko genituzke. Geroxeago, dispensario batzu, gaixotegi bakoitzarendako bi esate baterako, eta haren menpean egonen liratekeenak, jar litezke. Noski, dispensario hauen ezarpena bizilagunen zenbakiak eta joanetorrien erraztasunak markatuko lukete. Gaurko sikiatrikoak indartu beharko genituzke egungo teknikaz, azken sendabideei toki zabala utzirik: sozioterapia, ludoterapia e.a.

—Hau posible izanen al litzateke?

—Zeharo posible. Hain urrun ez diren zenbait eredu erakusten diguten bezalaxe.

—oOo—

Justo Alzuak, gure ustez, hatzamarra, nolabait, zurian jarri du. Sikiatriko eta Eroteregietan dauden gizon eta emakume hauk, lehendabizi, gizakumea dira eta askotan, iruditzen denez, gizarteak lege hau ahanzten du.

MENDIAGA

1876-1976

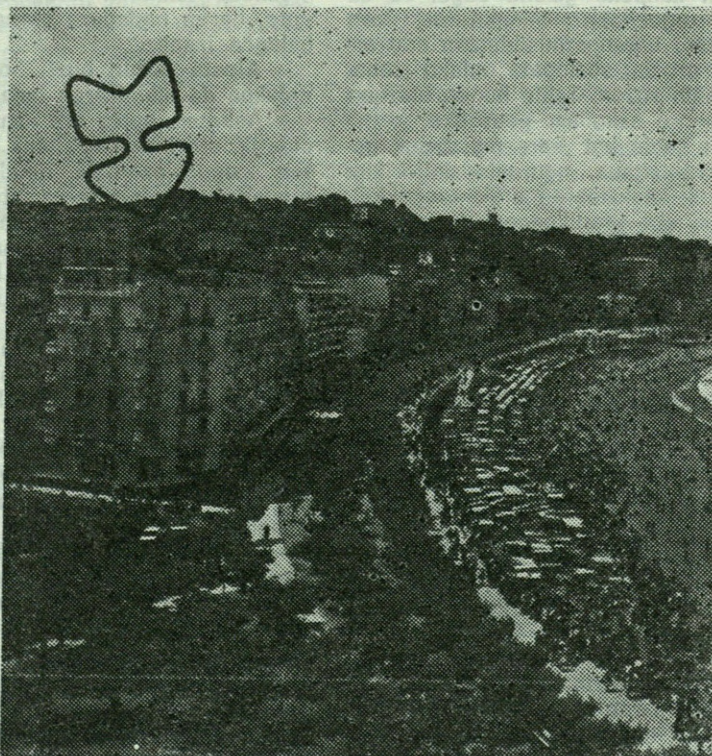
ehunurtehurrena

betiko eta oraingo kostako hotela

Tel. 44 41 33

DONOSTIA

Hotel de Londres y de Inglaterra

¡BA AL GERA O QUÉ...!

**“Ai ene, ai ene
hogeitalaugarrena
San Bartolome”.**

Dun... dun... dun... dun... mailua-
ren hotsa!

Atzoko eta biharko laguna zaitut. Betiko lagun. Behar bada ez dakit zure izenik edota ez zaitut ezagutzen. San Bartolome, Errosario edo San Frantzisko kalean gurutzatzen garelarik ez diogu agian inoiz elkarri agurririk egin; gure begiek ez dute elkar jo. Hala ere betiko lagun gaituzu.

Agian gazte zara, agian zahar. Bادت bestea ezjakintasun bat: ez dakit har ala eme, gizonezko ala emakumezko zaren. Jaiotzez ala etorkiz elgoibartar bat zara ni bezalaxe. Ohoretzat dadukazu zure elgoibartar izatea. Alajaina... munduan bat baldin bada! Zure aiten aita zure semeen semeak bezalaxe elgoibartarrak dituzkezu; atzoko eta biharko elgoibartar.

Bestalde, elgoibartar izanik, langile ere bazara. Agian burdina bezain gogortuak dituzu zure bi eskuak eta makinari desafioka daramazu zure bizitza. Agian gorbata fin bat duzu egunoro lepotik behera zintzilik eta lumeroak eta lumeroak irristatzen dira zure esku miresgarrietatik. Edota... nik zer dakit zer zaitudan? Ekonomista, baserritar, injenieru, dendari, arkitektu, esnezale... Dena den langile bat noski.

Eta hona hemen biok, zu eta ni herrikide eta lankide atzotik gaurrera eta gaurtik biharrerako bidean. Elgoibartar aitortzen garelarik gure herri honen alde lan egiten saiatzen gara. Hala nahi eta hala behar, baina zer da lan hori? Ezer guti dezakegula uste dut zuk eta nik, horrek eta hark bezalaxe. Guri esker ez du Elgoibarrek aparteko edertasun eta apindurlarik izango. Ez du gure lanak noski Elgoibar haur, gazte eta zaharren ametsezko paradisu bat bihurtuko edota haren izena munduan zehar sonatu eta aipatuago egingo.

Zer lan egin dezakegu orduan?

Gure lana oinarritzko lan bat dela esan behar; gehiago oraindik egunoroko lan ximple bat baina aldi berean etengabeko eta ukazineko lan bikain bat.

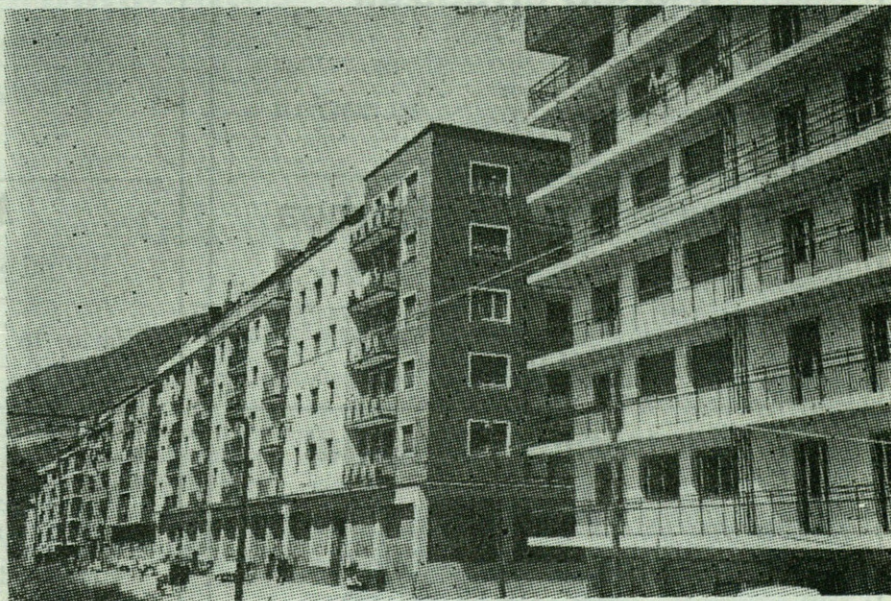
Denborak, gure aurreko denborak ironia handi batez tratatu gaitu eta behar bada horretaz ez gara oraindik jabetu. Masaileko bat hartu dugunean beste masaila jarri izan dugu eta noski ondoren bigarrena jaso dugu. Gu oso kariñosoak izan nonbait! Hau edo beste delata, bizitza «irrirak egizu arren» batekin har erazi digutelako egoera negargarri bat bizi dugu. Nork deseuskaldundu du Elgoibar? Ez al gara gu, zu eta ni, Elgoibar egunetik

egunera deseuskalduntzen ari garenak? Elgoibar hitz soil bat besterik ez delarik, Elgoibar ez al gara zu eta ni? Gu gara Elgoibar eta gu geu gara deseuskalduntzen ari garenak. Elgoibarraren ez ei da behar adina euskara entzuten; egiten ez delako noski. Erdaraz hitzegitea ohitura edo moda baina azken batean egia bat egiten ari gara. Eta zer esan gure euskal kulturaz? Herri batek baldintza batzu bete behar ditu eta gizarte egitura batzu sortu lehenik herri izateko eta euskal herri izateko ondoren. Baldintza-egitura hauetako bat hizkuntza dugu eta gure kasoan euskara.

Beldur naiz Elgoibar ez ote garen atzerri egiten ari; eta guzti hau zure

ten; ez eta urtean bizpahiruren bat jaialdietara joanaz frogatzen; ez eta... Euskaldun izateko ez dago aseguro eta agentziarik.

Eta egia esateko ez zaigu euskaldun bizitzeko aukerarik falta. Geu gara, zu eta ni, okerbideetik jotzen dugunak; euskal jokoari eta jokatzeari bizkar emanda bizi garenak. Beude Isilik Urbitarte eta bere deihadarrek. Agor bitez euskal aldizkari meharrek. Suntsi bitez gure abeslari, politikari, antropologo pentsalari tabar. Ezkuta bitez ikastoleako irakasle eta andereño denak. Guzti honen orde zabal bedi futbolaren erreinua, etor bedi ardoaren uhalde alaia eta irek bitez diruaren iturriak oro.

eta nire «consensus» praktikoarekin gainera. Azkenean gure arintasun baten ondorio bat besterik ez da. Guk hala nahirik, eta hemen aitzakiak ez dute balio, erdaraz bizi gara. Alferrik ibiliko gara zuriaren zuritzen. Zer esan euskal abizen jator baten jabe izanik (Gabilondo, Garate, Arriola, Ansola, Ezenarro...) erdaraz bakarrik mintza ahal den elgoibartarrari buruz? Zenbat luzitzen du bada kafe konpleto baten aurrean euskaraz mintzatzeak, galda diezaidakezu. San Frantzisko kalean elkarri «agur» goxo bat esateak edo zure haurrak ikastolara bidaltzeak hainbat noski. Euskalduntasuna ez da erosten, sortzen baizik. Euskal izatea ez da bakarrik pelotariak ikusiz eta idi probetan ehun duro jokatuz irabaz-

Egunen batez makinak hitzegingo ote dute geure orde? Hitzegin badezate euskaraz hitzegitea opa diet haien sortzaileen arrasto eta zantzu ttikiren bat heurenagan gorde dezaten. Ekonomia artearen gainetik omen dago; ez dezagula arren bizitzaren gainetik jar.

Eta bukatzera noakizu. Ene betiko lagun horri, zuri eskaini nahi dizut gure herriari buruzko gogoeta gazigeza hau. Uste dut herri bat egunoroko burruka eta ekintzan irabazten dela; halabaina ekintza eta burruka horri zer norabide ezarri geure eskuetan gelditzen da. Eta hemen hasten da zure eta nire erantzunkizuna.

Agur ene betiko lagun horri.

ERMUBE

Juaristi Harategiak

Era guzietako enbutiduak salgai

Rosario, 8

Urrut.: 741477

ELGOIBAR

Guridi elektro- domestika etxea

Foru enparantza, 3

Urrut.: 741130

ELGOIBAR

Ipintza etxea

Pintaketa, paper-jartze, leiho-kortinak

Foru enparantza, 4

Urrut.: 740440

ELGOIBAR

Iriondo erredizak

San Bartolome, 10

Urrut. 741234

Santa Ana, 8

ELGOIBAR

Bar restaurante Gorbea

Euskal Herriko jan-edan bereziak

Santa Ana, 14

Urrut. 741240

ELGOIBAR

Electrónica industrial Laurak

Santa Ana, 20

Urrut.: 741948

ELGOIBAR

Manuel Arrieta

Erropa denda

San Francisco, 12-14

Urrut.: 740549

San Bartolome, 18

Urrut.: 740849

ELGOIBAR

POL-POL Akeita etxea

San Bartolome, 19

Urrut.: 740032

ELGOIBAR

Foto Azkue

Erreportajeak, argazkizale lanak, fotokopiaketa
eta lantokietarako lan bereziak.

San Bartolome, 26

Urrut.: 740848

ELGOIBAR

Muedles Anton erredizak

Moketa, alfombra, oihal sareak

S. Francisco, 11-16

Urrut.: 740292-741435

ELGOIBAR

Erramon Aranburu

Ordulari eta bitxi saltzaile

San Francisco, 26

Urrut.: 740699

ELGOIBAR

Abelino Arrieta

Erredizak eta oparietako zenbait gai

San Francisco, 39

Urrut.: 740347

ELGOIBAR

Astigarraga etxea

Ibilirako behar direnak, kirol tresnak.

Lore-salketa

Rosario, 16

Urrut.: 741390-741672

ELGOIBAR

ETXE-PE

Lan bereziak: Pieza aundien tornaketa,
fresaketa eta zepilaketa

Erretxindi-San Roque

Urrut.: 740664

ELGOIBAR

Haragirik onenak ARRIOLA hatategian

San Francisco, 30

Urrut.: 740598

San Bartolome, 15

Urrut.: 740595

ELGOIBAR

AZKEN suiskilluak

Santa Ana, 46

Urrut.: 740438

ELGOIBAR

CLUB ALBIZURI

aurrera ote?

«Club Albizurik» ekaineko hogei ta biau ospatu zuen bere Batzar Nagusia. Bertan, bazkideei azaldu zitzaizkien Batzordeak emandako pausoak, izan dituan eragozpenak eta etorkizunaren arripideak.

Bide latza ibilitakoa, gutxi aurreratu dena, baina jarraitzeko asmoa dugu. Hala beharrez, egoera bihurri baten arkitzen gara. Batetik lan eskasia, eta bestetik langileen dudak bertan sartzeko konprenitzekoa da. Eta goi-mailako jendeek «Club Albizurin» ideia osoan onartzen du, behar beharrezkoa dela esaten digute.

Bai, zerbait egin beharra dagoela, zolaz, kultur eta bai politika eraketan, gure herria motz edo ezerezean geldituko ez bada.

Zein errega den hitzegitea, baina nork egin behar lana, talde txikiak edo denok?

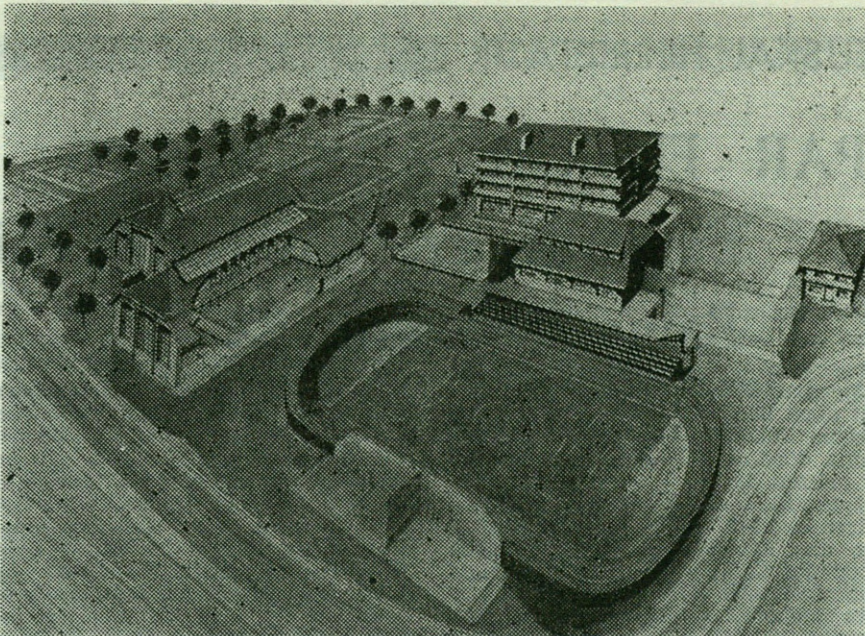
Gurearekin jarraituaz, «Club Albizuri» aurrera doa poliki baina ziur.

Udaletxean ordezkariekin azken bileretan ondo konpondu gara. Udaletxeak, eta «Club Albizuri» herriarekin bat egin da Albizuri aldiari, behar beharrezkoa zitzaigun Polideportiboa aurrera aterako dugu.

Elgoibartarra! «Club Albizurik» bazkide izatera deitzen zaitu. Ono dagoela esatea ez da nahikoa. Zai egoten aspertu gara. Berriretekin ez dago ezer.

Eman zazu zure izena; denon artean Albizuri Polideportiboa egia bihurtuko dugu.

S. OSORO

hiru herri
euskaldunen bultzakadak,
danobat,
industria boteretsua
lortu da.

Gizon batzuek, gure industria zabaltzeko, gau eta egun izan duten ardurari ezker, elkartu ziren Elgoibar, Deba eta Azkoitia. Horrela, gaur egun, herri-aldeko lantegi gora-beheretan, lehen-maila baten jabe dugu.

IPAR EUSKAL HERRIA

Baigorriin ere: Igerilekua bai.
Baina lantegirik ez!

Mendialdeko herri gotorrenetarik bat dugu Baigorri. Hiruzpalau mila bizilagun koka litzaketeko hango egoitzek, baina doi-doi bi milako bat jendetara heltzen da.

Ipar alde honetako beste zenbait herriren ondotik, beraz, Baigorri ere hasia zaigu egungo egunari joanki diren herri-muntaduren bideari lotzen. Hala nola duela aste pare bat, eskualde guztiko jauneraren aitzinean ireki dute herriko igerilekua, hiru uraska dauzkana. Udatiarrak eta lekuko jende zenbait ere lasaiki gozatzeko ahalgo dira orain, eguzkitara.

Dudarik ez da Baigorriko bizipideak lantegi bat igerileku bat baino beharrrago zuela gaurko egunean. Baina, zorrigaitzez, ezin uka, gure gizarteari gainetik beheiti emanak zaizkion egituren erdian, anitzez errazagoa dela igerileku, pilotaleku edo bakantza herrixka baten egitea, ezinez eta lantegi berri baten altxatzea edo eraikitzea. Sistima dugu horrelakoa, baina esan behar dugu ere lekuko herri-gizon eta jauneria gehiena gogotik jarraitzen zaiola gizarte bide horri, bere interesen hobeki zaintzeko leialki zerbitzatzen duelarik gainera.

Horra zergatik, gure mendialde mailagarri hau beldurgarriki husten ari den bitartean, aurkituko duzun igerileku, bakantza-herri eta pilota-leku berri gehiago, lantegi baino! Segur, gaurko egunak eskatzen dituen herri-muntadurak ditugu horiek denak, baina horiek baino lehenago, edo gutierrez horiek baino, gure herritar seme-alabentzat lanbide berriak behar ditugu. Ipar alde honetako herri gizon eta jauneraren erruz, gure eskualdea bizipideplan edo ekonomia-plan salbagarri baten behar gorrian dugu. Honen ez ukaitaren ondorio mingarrien bezala, hor dugu lekuko gazteriaren urruntzea. Azken hamar urte hauetan, gure mendialdeak bost milako bat bizilagun galdu baldin badu, oraingo bide berari jarraituz, zenbait galduko ote du datozkigun hamar urteetan?

Baigorri ere bere igerilekua badu. Gehienik udan baliatuko duena, beste herriek bezala. Zergatik? Zeren eta udaz kanpo baliatzekotz, estalia eta berotua behar baitzuen izan, hala nola baitira Baionakoa eta Angelukoa. Horrela, herri horretan dabiltzan eskolako haurrek, baliatuko duten baino anitzez gehiago baliatzen ahalgo zuten. Horren gatik, estalgia eta beroa, bestaldi batez emanen bide zaizkio.

Horiek hola, bere igerilekuaz besterik ere muntatzen ari du Baigorri. Hilabete honen 25ean irekiko du bere rubiko pentzea. Trinketa berri baten eraikitzeari ere laster lotzekoa dugu. Hatsanartuko bide dute baigorriarrek pilota leku aterbetu hau zutik ikusiko

dutelarik, zeren aspaldi honetan horrelako baten beha edo haiduru baitzeuden. Bestalde, C.E.G. deitu ikastegi berria, datorren urteko eskola sartzera-ko irekia izanen omen da. Hanbat hobe. Ez du ebatsia izanen.

Bururatzeko, esan dezagun, aipatu ditugun muntadura horientzat Baigorriko herriak indar bat gaitza egin duela. Heldu diren urte horietan, agian, indar eta lehia berarekin ariko bide zaigu bere eskualdeko bizipideari oinarri sendo baten ematen. Eta horretarako dudarik ez da, Baigorritik Irui-nerako bide berria baitezpadakoa dela, hala nola baita berdin baitezpadakoa lantegi zenbaiten zutik ematea.

ERAKUNDE BERRI BAT: B.A.S.E.

Bi hitzez esateko, aspalditik dakigu, oro har, lekuko jende gutien baten aberasteaz aparte, zer ondorio kaltegarria ekartzen digun udako sasoinak, dela ekonomia mailan, dela oraino kultura mailan.

Ipar Euskal-Herria gero hobe eta zuzenago baten jabe eginarazi nahi duen gazte bat baino gehiago leporaino aserik dauka egoera horrek. Eta horra non aurtun sortu zaigun erakunde berri bat: B.A.S.E. izenaz agertu dena plazara. Hizki horien erran nahia, haxe da: Batasuna, Askatasuna, Sozialismoa, Euskadi. Bere lehen bi ekintzak gogorak izan dira eta turismoaren sustengu diren etxola batzuei kontra zuzenduak. Duela zenbait egun, Donibane Garaziko Turismo etxolari eta Biarritzkoari su eman diote BASE-ko ixilkariak.

Hona bi hitz, berek zabaldu duten lerroalditik hartuak. Irakurleak berak ikusiko du zer nahi duen erakunde berri honen baitan dagoen taldeak.

«Euskal erakunde iraultzaile sozialista bat gara. Euskal jende langilearen askatasunerako eta euskal langile klaseak zuzenduko duen Estatu Sozialista eta Beregain batetan Euskal-Herriko hego eta ipar aldean batetartzeko, burrukan ari gara. Sozialismoaren alde, langileen interes berezien eta klaserik gabeko euskal gizarte baten alde ari gara burrukan»...

HERRIKO DIRUAZ BALIATZEN DIREN NAGUSIAK...

Ekonomia edo bizipide ahuleko eskualdeetan gertatzen ohi den bezala, ipar Euskal Herrian ere, bada nagusi bat baino gehiago herriko diruaz ederi baliatzen denik, zenbait urte honetan. Lantegi berri bat eraiki sari, gobernuak, departamenduak eta herriko etxeak, diru laguntza bat ona ematen ohi dute. Eta badira prima berezi horien ondotik dabiltzan nagusiak. Biz-

pahiru urtez lantegi berria ahal bezala itzulikaraz eta gero ateak hets! Herriar langileen bizkar horrelako dirualdea eskuratu ondoan. Horrelako nagusiek, beren sakelak ederki bete eta beste toki batera ihes dagite, xori bat bezain bapo, ez baitute, dirudun direnaz gain, inori kondu ematerik. Legea bera dirudun haundi horien zer bitzuko egina baita!

BAIONAKO AUTO KURRIDA 200
KAMIUNEK LAU ORDUZ
TRABATUA

Horrelako manifestazio edo plaza agerpen guti gertatzen ohi da uda mian ipar alde honetan. Hilabete honen 17-an beraz, astearta goizez, berrehun kamioiek Baionatik Pauerako, Bordalerako, Donibane Lohizunerako eta Kanborako bideak lau orduz trabatu dituzte. Erran gabe doa, Baionako karrika eta bide gehienak autoz mukurru baterik egon behar izan dutela manifestazio horrek iraun duen epe luzean... autodun bat baino gehiago ere kezatu han hemenka, bistan dena!...

Dena den, zer zen bada. horrela aitzin abisurik gabe egina izan den ekintza gogor horren arrazoina. Bi lerrotan honelaxe biltzen ahal dugu. Duela urte bat edo, jadanik sail honetan berean aipatu genuen arazo hau eta da: ipar alde honetako etxegintzan ari diren lanetxeek edo enpresek, hala nola, etxegile, etxe materialgile, garraio-lari eta abarrek ez dutela gehiago behar duten ondar, sable edo arina guziaz eskuratzen ahal, Angeluko ta Bokaleko itsas-arintegiak duela urte bat hetsiz geroztik. Orduz geroztik, eta orain arte, Tarnoseko itsas-arintegitik arizan dira madraga deitu ondarraren garraioan, baina madragategi hau ere hetsia dute eta horko madraga mendixka urtu da. Ondorioz, egoera bizi horrek hunkitzen dituen ofizialek edo enpresek ez dakite gehiago nora jo.

Egin duten plazagerpen bortitzaren ondotik, Mont de Marzan hiriko prefeturari bildu dira manifestatzaileen ordezkariak herrigizon eta gobernuko gizon zenbaitekin. Bilkura horri esker zenbait egunez behar zuten arina Messanges eta Hossegor landes herriarrik hartzen ahalgo dute. Gero, berriz Tarnosetik. Baina, bistan den gauza, hemengo hau, ez dela luzarako izaten ahal, eta beraz mementoko aterabide bat baizik ez zaiola arazo dorpe horri aurkitu. Geroago, beste bilkura bat egin beharra dute...

Gure iduriko, ipar aldeko ofiziale sail horren buruhausteari aterabide on baten segurtatzeko, baitezpadakoa da, planteamendu berri baten egitea, Donibane Lohizuneko arraintzarentzat bezala. Hala nola, beharko da asmatu itsas bazterretik edoertzetik gehiago ateratzen ahal ez den ondarra nola itsaso zolatik atera. Beharko da ere, halaber, ipar alde honetan aurkitzen diren harrobiei diru-laguntza berezi batzuen emateari apailatu, amorega gatik eta hauek lurpetik ateratzen duten harria xehatu ondoan irintzeko edo ondar bihurtzeko beharrezko dituzten tresna berri egokiez jabe dituen.

GEXAN LANTZIRI

hernani

ERABAKI SAKONAK

Udaletxeak abuztuaren 3an eginiko Batzarrean, hiru erabaki sakon eta zorrotz hartu ditu. Hona hemen:

1.º Espainiako ministroek uztailaren 30ean (herri osoak amaika aldiz eskatu ondoren) eman zuten amnistiak utzi digun nahigabe eta kutsu txarra amnistia hori denentzat iristen ez delako, euskaldun askok eta herriko seme askok amnistia honen oihartzunik ere ez baitute entzun.

Horregatik atsekabe eta samintasunez beterik Juan Carlos Erregeri amnistia hori zabaltzea eskatzen diogu, herriak nahi duen amnistia iritsi dezan, giltzapetu eta ihes eginik dauden guztiak askatuko dituen amnistia. Horrela, ea iristen garen elkarte jator bat sortzera: askatasuna eta giza eskubideak gauza guztien gainetik erresetatuko diren elkartera.

2.º Erreterriako Udal etxeari gure ezarpena (adhesión) eta aldi berean gure gaitzetsi zorrotza (censura-reprobación) Erreterrian hilean 19an gertaturiko gora-beheri. Alkatea alkatetza uztea behartu zuten gertaerei.

3.º Bergarako Udaletxeari jakin erazi, Hernaniko Udaletxea Bergarako-ekin bateratzen dela, onartzen duela, uztailaren 21ean Elkoro Alkate Jaunak irakurri zuen agiria, alegia.

Gure aldetik jakin erazi nahi dugu Zeruko Argiak, 696 zenbakian, hutsune bat egin zuela Hernaniko Udaletxea ipini ez zuelako Bergarako erabakia onartu zuten Udaletxeen artean. 693 zenbakian esaten genuen bezala «Hernaniko Udalak ere Foru berriztapena eskatu dio Erregeri. Hau ere lasai esan dezakegu Udalaren nahia ez ezik herria izan dela ardura eta kontzientzia harturik giroari bultzada haundia eman eta foru berriztapen eske hau aurrera atera duena».

erreterria

ELKARTEAK AHO BATEZ MINTZO

Erreterria'ko Elkaratek agiria hau izenpetu dute festetako gertakizunetaz:

1.—Uztailaren 21'an egindako bileran Elkartetako ordezkari, gehienek parte hartuz, Guardia Zibileen indarkeria zela bide, Udalaren arazoari buruz postura bat hartzea erabaki zen. Eskutitz bat idatzi ta Herriari azaldu, informazio eduki zedin, helburu hauek zirelarik.

a) Udalaren uztearekin bat etortzea.

b) Bergarako Udalaren agiria onartzea, amnistia osoa eskatuz eta foruak itzultzea.

d) Madalenetako festak aurrera eramatea, bertan parte hartzea.

2.—Festak igaro ondoren hauek okertu zituzten zenbait gertakizun sakontzea beharrezkoa iduritzen zaigu eta azterketa hori egiñaz ADIERAZTEN DUGU:

1) Herriak festetan izan duen joera gogozkoa zaigu, jaiak alai ta senidetazunez igarotzen jakin izan duelako, azalduz bide batez, goi-maileko politiko mentalizazioa, askatasun demokrazi burrukan abiatuz zenbait ekintzetan parte harturik.

2) 21'an azaldutako Agiriaren helburuei, aurrerantzian denok elkarri ta asmo sendoz jarraitzea erabaki dugu.

3) Helburu demokratikoak onartuz, Elkarateekin eta herriarekin zer ikusirik ez duten zenbait taldetxoek joera salatzen dugu, propagandaren bidez, 21'an demokratikoki hartutako erabakiaren aurka atera bait ziren. Goardia Zibileen indarkeriarekin zauriturik izan ziren zenbaitzu.

Zaurituekin bat gatozelarik, festa eratzaile Elkaratek, «Santiyo» eguneko euskal jaia ez egitea erabaki zuten, honekin, herria ainbeste maite duen jaiari parte hartzea debekatuz.

MANIFESTAZIOA

«ASOCIACION DE PADRES DE FAMILIA, CENTRO ACTIVIDADES SOCIALES GURE-ONERAKO, CENTRO RECREATIVO Y SOCIAL DE PONTIKA eta ASOCIACION DE PADRES DE ALUMNOS DEL INSTITUTO NACIONAL DE BACHILLERATO» eskaera bat egin dute gobernuari hil honen 20an manifestazioa eratzeko.

Manifestazioaren bidez azaldu nahi dituzten arazoak hauek dira nagusiki.

1) Udala demokratikoa.

2) Ur eza.

3) Kaputxino auzoan, autopistak sortu duen arazoa.

Azken ordueko: manifestazioa debekatu egin zuten agintariek eta, mandatua bete eraztearren, goardiazibil ugari bidali zituzten Erreterriara abuztuaren 20ean.

elbar

ABERTZALE GARTSU BAT HIL DA

Hirurogeita hamabost urte zituela, Patxi Askasibar hil zaigu. Abuztuaren 14a, herri osoa bakaziotan eta larunbata gainera, ez zen segurutik egunik aukerako eta erosoena jenderik biltzeko, baina Patxi jende pila handia bildu zuen bere inguruan, azken orduan.

Gizon ona onik bazen, kalean ibiltzearekin bakarrik gizontasunaren eta jatoritasunaren enxemplu bizia genuen. Abertzale prototipoa.

ELA-koa gazte-gaztetandik, Eibarko EUZKO GAZTEDI-ko lehendakaria izan zen 1933-34 urteetan. Geroztik, duela hamar-hamabost urte, euskal mugimenduen gerra ondoko hastapenetan, gazteen inguruan ezagutu genuen, beti ere ideiak eman eta laguntzeko prest.

Patxi hirurogeitaka urtetan maitekiro zaindutako arbolak ez al du ba fruiturik emango?

LEHEN GAILEGOA HIL DA

97 urtetan hil da gure herrian Gumersindo Dorado Riego agurea. Ez da, noski, dato zehatzik, baina zaharron iritzitan behintzat, Gumersindori zegokion **Eibarrera heldu zen lehen gailegoa** izatearen ohorea. 1905 urtean edo, iritsi bide zen.

Mendigoizale amorratu, Eibarko euskaraz mintzo zen arrunt asko. Ferreteri industri bat sortarazi zuen, eta guztiz integraturik bizl zen, geroztik jalo den hainbat eibartar baino gehiago, segurutik.

mallabla

Joan den abuztuaren 15ean, Mallabian ospatu izan den **IV Idaz Lehiaketan**, hamalau urtetik beherakoetan, lehen saria **AZPEITIA UGARTEBURUK** irabazi zuen «Xanti Itzua» lanarekin. Bigarrena, Estitxu **BERROJALBIZ GARATEK**, «Gabonetako Ikuskizuna» rekin. Hirugarrena, Jon Alatz **URRESTIK** «Arrantzaleen Bizitza» rekin.

Hamalau urtetik gorakoan artean, lehen saria **Pedro Maria GOIKOE-TXEAK**, «Foruak» lanarekin. Bigarren saria, Jose Maria **BILBAOK**, «Bizkaiko Foruak» lanarekin. Sari Berezia, Angel **ZELAIETARI** eman zitzaion, «Arrese Beitiaren Foruzaletasuna» gatik.

Juradoaren iritzia: «Sari Berezia hau, berezia izaki ere, ez da lehenbizikoa baino gutiago merezi duena. Are gehiago, muntatu duzun aurtengo lehiaketa gai librez baledi, lehenbizikoa litzateke, aisa, beste guztien gainez, hoberena baita».

Gazteen arteko lanetan ez da ikas-toletako erredazio lanetatik andereñoek autaturiko lanak baizik, gehien bat bederen, eta ez dakusat merezimendurik duenik. Irakasleak emaniko lanari lotuak dira eta ez dute asmamenik ez eta ere gai libre batek ohi duen garrantasunik». (Imanol Laspiur —jurdokoa— emandako iritzietatik).

Beste euskal herrietako jaialdi antolatzaile gehienek —guztien ez esatearren— lotsarako, Mallabi honetan baino ez dira egiten idaz lehiaketa hauk.

baztan

Eguraldi ederrarekin ospatu ditugu aurtengo Santioak Elizondon. Urtero bezala ikusgarri franko eta dantza ta soñua ase artio.

Santio egunean Meza Nausi ederra. Gero plaza zaharrean urteroko mutil-dantzak; lehenik dantzari-txikiak eta ondotik gizon ta gazte taldea, denek saio ederra eginik. Iaz bezala aurtan ere ospatu dugu dantzari txapelketa, dantza laxoan zeinek hobeki dantza. Dantzari haundietan Larrea-Lopetegi lezotar bikotea irabazle eta txikietan Adrian-Arantzamendi ondarrutarrak. Lehiaketa huni buruz norbaitek idatzi zuen erranez, dantzariek profesionalak direla, dantza artifiziala eta falsoa egiten dutela eta beste asko zozokeria. Nik erran dezadan eritzi horrekin ez na-goela ados eta erran dezadan ere Mahai-Burukoek badakitela dantza zer den eta gauzak zuzenki egiten eta baita ere Saria merezi duenari ematen. Mai-Burukoek badakite aurkie ta girbiñe

berexten. Dakienak daki, ez dakienak baleki...

Bigarren egunean bi pilota partida. Lazkano-M. Irujo bikoteak, Erostarbe eta Bengoetxea-ri irabazi. Gero Pierola eta Salbideak; Retegi II eta Barandiaran garaitu 22-14. Pierola almandotarra sasoi haundian zegoen. Frontoia kazkezurreraino betea.

Hirugarren egunean, goizean bizikleta lasterketa Baztango Itzulia. Arratsaldean Donostiako Kresala dantzari-taldearen saioa.

Ondoko igandean haizkora jokoa ikusi ginuen. Latasa bakarrik; Sarratea anaien kontra, bikotea txanda librean. Lana, sei onbor 45 ontzako eta bi 60-koak, eskualde bakotxarentzat Joko gustagarria, denek zuten guzia eman zutelarik. Indarrak berdintsu agertu ziren eta legasar anaiek kolpe soil batez irabazi. Gudukaldi atakatua eta gutitan ikusten den bezalakoa. Sarratea anaiek lan guzia 18-16 m/tan bururatu

zuten eta Latasak 18-18/tan. Latasak erakutsi du bere ahalmen haundia eta badirudi aurtan sasoiaren dagola. Aurtengo udazkenean munduko haizkolarien Txapeketa jokatu beharra omen da eta hasi omen dira haizkolaria euskaldunak hortarako prestatzen. Latasaren baitan jendeak uste osoa dauka eta bere 47 urterekin oraindik bizkor eta haizkolarien gaina erdiesteko ere kapable.

Elizondoko bestak joan dira. Meretz du aipatzea aurtan egin ditugun mutil-dantzak. Dantzari aunitz lerroan eta behatzale aunitz ere inguruan. Mutil-Dantzak badu arrakasta eta Maurizio eta Felix-ek lan ederra eginik badute merezimendu. Aurtengo festetan ibili da jendea, dudik gabe dibersioa eta yosteta maite.

Aurtan bai omen dugu «BAZTANDARRREN BILTZARRA». Euskal festa haundi hau hilabete hunen 29-an egin gogo dute. Ikusiko dugu gauzak nola gertatzen diran.

kanpoaldeaz eta izaera bera

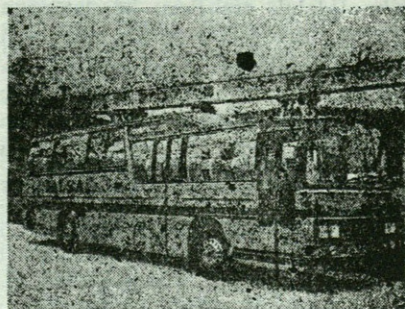
Karrozeriaren ederra eta iraupena aztertu eta lortu ditugu.

KANPOALDEA

Behin ere zahartzen ez den egitura bizkor eta baliagarria lortu ditugu artez eta moldez. Itxusitzen eta garestitzen duen alferrikako gehigarririk gabea, iraunkorra eta berritzen erraza.

“Jitea”: eginahal guztiak egin ditugu jite berezia izan dezan, garrantzi haundikoa bait da, nahiz eta izkutu antzekoa izan. Aurrerapen, esku eta gai onak erabili ditugu egiterakoan.

KANPOALDEA... ETA IZAERA BERA, biak garrantzizkoak erostunaren patrikarentzat.

Tel. 891546-891771 ■ ORMAIZTEGI (Gipuzkoa)

Duela 25 urte sortua

DEBAKO UMEEN EGUNA

Gerraondoko lehen hastapenetan

Joan zen igandean, hilaren 22an, XXV Umeen Eguna eratu zen Deban.

Anastasio Arrindaren gidaritzapean sortu zen harako jaiak, etenik gabe jarraitu du, urterik urte, hogeita bost alditan.

«Zarata ugari» — 1958

ADJETIBORIK GABE

Garai haretan ez zen haurren jairik, eta are gutiago euskal girokorik. Debako hura izan zen lehendabizikoa, eta jaio ere, adjetiborik gabe, «Umeen Eguna» delako izen soilez jaio zen.

Batetik, urte haitan eta Deba bezalako herri batetan, adjetibatu beharrik ez zegoelako agian, eta, bestetik, horrelako «ausardiarik» posible ez zelako ere.

Hauk honela, «flamenco» jantziak, «mantilla españolak» eta pelotariarenak elkarrekin nahasturik azaldu baziren ere, Debako Umeen Egunak, udatiar eta guzti, nahiko «euskal» izaten jakin izan du hainbat urtetan, eta, nagusitu-ala, areagotuz gainera.

DEBAKO EUSKAL JAI OSPETSUAK

Umeen Eguna delakoa udan —eta

udatiarren artean— eratzen zelarik, 1962 urteko maiatzean I Umeen Euskal Jaia antolatu zen, gerraostean Euskal Herrian egiten zen lehenetariko bat.

Hurren urtean, bigarrena eratu zen, haurrekin bakarrik, lehendabiziko urtean bezala, baina 1964 urtean, hirugarren aldikoz, nagusi eta guzti izan zen. Umen eta nagusien lehen euskal jai haretan jende pila handia izan zen. 25.000 pertsona inguru bildu omen zen, gerraostean ordurarte sekula ez bezala.

ZIBILAK NAGUSI

1965 urtean laugarren euskal jaia eratu zen, haur eta nagusien arteko bigarrena, alegia. Euskal Herri guztiko dantza eta txistulari taldeez gainera, 40.000 pertsona bertaratu ziren, abertzaleen biltzarre orokorra bailitzen.

Entzierroa — 1952

Hurren urterako handiagorik egiteko asmorik bazen, baina azken batean asmo hutsetan baino ez zen geratu. Zortzirehun zibilek hartu zuten herria, hogei kilometro inguruko hesia osatuz. Jendetzak ez zuen Debara iritsi ahal izan, eta txirula joka etengabe ihardun zuen ipar euskal herriko talde bat ezik, gainerakoak ez ziren azaldu edota mututurik egon behar izan zuten.

OARGI izeneko talde eratzaileari, egun haretako antolamendua debekatu ezetik, ondoko urtetan beste edo zelako eginkizunetan inolako baimeirik ez emateko agindua jakinarazi zuen orduko Gipuzkoako Gobernari Zibilak.

Adjetiborik gabeko Umeen Egunak aurrera jarraituko zuen, ordea.

UMEAK UME KATEAK KATE

Hogeita bost urte joan dira lehen Umeen Eguna delako haretatik, eta lehen urte haitan parte hartu zuten neska-mutilen seme-alabak izan ziren joan zen igandeko jaian aritu zirenak.

Entzierroa, kalejira, tanborrada, dantzariak, zezenak, haizkolariak, harrijasotzaileak etab... programa ez da funtsean askorik aldatu, baina urtero eraberrituko balitz bezala, ez baitira alferrik umeak ume.

Dena den, hogeita bost urte hurren hau ospatze honetan, bihoa gogorazioen bat, folklore zein oinarri-oinarrizko kultur ekintzetan, euskalgintzaren lehen hastapenak urratu zituztenentzat.

soraluce

ERREMINTA — MAKINA KOOPERATIBA

APARTADO — 37 TELF. 761440-41-42-43

UDAKO EUSKAL UNIBERSITATEA

BESTE URTETAKOA BAINO ORGANIZAZIO HOBEA NABARI DA

Lehen asteko balantzea, nahiko ona izan da

Kronika hau U.E.U.ko lehen asteari dagokiona da hurrengo batez Unibertsitate guztien balantze orokorra prestatuko dugularik.

Jendea erruz etorri da, konparazio batetarako beste urtetan 200ekoa zelararik jendetzaaren zifra topea, aurtan, 400ekoa ematen da dagoeneko. Esan beharrik ez da, honelako jendetza batek problema ugari sortu duela zerbitzuen sailean bereziki, baina umore onaren laguntzaz, gainditzen ahal dira!

Ez dugu artikulu honetan, orain arte egin denaren zerrenda zehatz bat eginen. Aitzitik, alderdi positiboak eta negatiboak neurtu nahi genituzke. Eta lehenbizi azkenekook aipatuko ditugu. Honela, ez da Historiaz ezertxo ere egin, ez klase gisa ez-eta mintegietan. Ekonomia, oso gutti ukitu da eta Deretxoa ikusi ere ez da egin.

Aipagarri dateke, urtero arrakasta handiz egin izan den saila, hots, linguistikarena, aurtan jende guttiagoz osaturik izan dela. Hain zuzen badi-rudi Itzultzaileak prestatzeko kurtsoak, Kintanak, Mendigurenek eta Etxeberriak zuzendurik, konpetentzia gogorra egin diola linguistikakoari. Halaz guztiz ere, alderdi positiboen alorre-ra eroriak gara, benetan bai jarraitzaileen eta bai irakasleen aldetik oso erantzun eta erantzukizun egokiak ikusi bait dira.

Zientzia sailetan, batez ere ELHUYAR taldeak zuzenduriko arloa oso egokiro moldatu da, argi eta garbi ikusten delarik neguan zehar lan eginenez gero, fruituak oparo eta emaro lort daitezkeela.

Midikuntza arloan, lana dexente egin da, baina batez ere sozioolgiakzko ikuspuntu batetatik. Zentzu honetan, Erakundearen alternatiba berri baten bila, lehen oinarriak edo-eta oinarri batzutan landu dituzte.

Agian, klaseen eta mintegien orokortasunean, hutsune handia politikaz egin ez diren mintegiekin sortu dute. Nolabait esan eta orain arte noski, halako apolitizismo bat nabari da. Honenkin ez da esan nahi U.E.U.ari politikin baina halaz guztiz ere politikazko tik alderdia erabat bazterturik dagoen mintegi batzuen eratu beharra oso nabaria da.

Gauetako saioei buruz berriz, ondotoxo moldatu direla ezin uka. Lehen gauean, «Mourir à Madrid»; bigarre-nean «El Acorazado Potenkim». Hirugarren gauean Euskal Komunikabideei buruzko mahain inguru bat eratu zen,

nahiko bizi eta interesgarri. Laugarre-nean, lan kurioso bat aurkeztu ziguten iparraldekoek: «Iparraldeko ikastoleta-ko umeen marrazkien billakaeraz azterketa». Ostiral gauez, Euzkadiko langileriaz zenbait langile azalpen batzuegitekoak zen baina dirudienez ez zuten etortzerik izan.

Larunbatak 21, arratsaldean, jaialdia izan zen baina organizazio hutsak zirela tarteko edo, behar zen ordurako ez zen kantaririk azaldu. Halaz guztiz ere gauzak ez ziren hain gaizki etorri Alfonso Irigoienek lan bikaina egin bait zuen presentatzaile gisan, beharrezko zen gatza eta piperra baita borondatea ere, jaialdiari eskainiz. Giroa jende artean, beroa zen. Honela beraz, jaialdiaren partaide zerbait jende aurrean egin nahi zuen oro izan zen, bai eta beste jende guztia kantatuz, dantzatzuz...

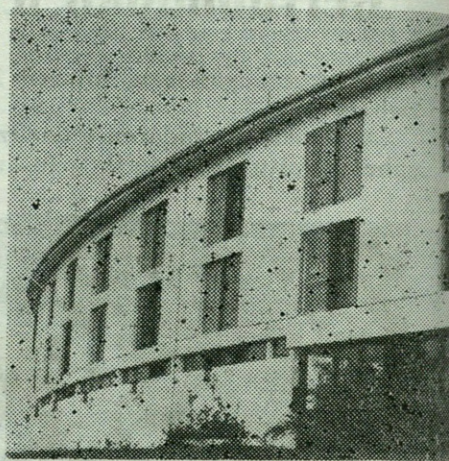

Manex Pagola-ren ondotik, Oskorri taldea azaldu zen eta beren aurkezpena egin ondoren, kantatzeari eklin zioten. Bigarren abestiaren bukaeran, bi gaztek argi batzutan itzali eta mikrofonoak kendu zituzten, ondotik istilua! Honen ondoren, jaialdia bukatutzat eman zen nahiz-eta taldetxo asko beranduago arte eztabaidan geratu. Uda-ko Euskal Unibertsitateak, agiri ofizial bat banatu du honela dioelarik:

Abuztuaren 21eko gaueko jaialdian gertaturiko arazoak den bezainbatean Uda-ko Euskal Unibertsitateak ondoko puntu hauek agertu behar ditu:

1.—U.E.U.-k Euskal Herriko kantari, txistulari, dantzari eta jaialdian parte hartu nahi zuten guztiak, egun horretan Landa-goien jaialdira deitu zituen.

2.—U.E.U., iazko agiria oinarri-

tzat harturik, Euskara mintzabide eta lan-tresna bezala darabilten euskaldun irakasle eta irakasle guztiei irekia izan da. Bidezkora dirudi beraz, kantaldi eta abarrez jokabide zabal ber-bera erabiltzea.

3.—OSKORRI Taldeak beste edozein taldek bezala kantatzeko eskubidea zedukan eta kantatze-ra etorri zen.

4.—U.E.U.ko idazkaritzak ideologia arrazoi guztiez landa ez du beregain hartzen istilu honen erantzukizuna, euskaldunen arteko oraingo bizikidetasuna eta gizabidea demokrazian ulertzen dituelako.

1976. abuztuaren 33an.
U.E.U.-ko idazkaritzak.

Igandean Maulera izan zen ateraldia, Davant-en sarrera-hitzaldia zela bide, Euskaltzaindia han biltzeko bait zen. Ondoren bazkaria izan zen Zuberoako kanta zaharrak kantatu zirelarik. Agian hemen ere organizazio falta handia nabari zela esan behar, ez bait ziren jendea biltzeko leku batzutan datu ez-eta programa minimo batzutan eratu. Halaz guztiz ere Zuberoara joatea inoiz ez da denbora galtze gertatzen...

Estepan Aldamiz-etxebarrila

Anatsan sarituarekin hizketan
Azpeitiko Udalararen babesean antolatu den literatur-sari honen irabazle bat «Anatsa»n, Z. Argia honetako idazle ezaguna dugu. «Azpeitiko Sendi Ospe»n bat: Emparandarrak izeneko idazlana aurkeztu zuen Anatsanek. Zorionak emanaz berari hurbildu natzaio elkarrizketa egin asmoz.

—Anatsan, emparandarren lan horretan, noiztikako urratsak aurkitu dituk?

—Emparan-sendi hau, loiolatarrekin eta oinaztarrekin batera, hemenaldiko sendirik zaharrenetakoa diagu. Emparandarrak aspaldidanik errotu hituan gure herrian. Antxinako sendi bat izanaz gainera oso «aitonensemeki» izaki. Adibidez Francisco Perez de Yarza-k 1569.egin zuen idazki batetan honela dio: «la cual casa de Emparan es casa Solariega de los del número y de muy antiguos...». Perez de Yarza-ren agiri hau, Loiolako Artxibategian zego.

Beste agiri bat ere ezagutzen diagu 1319gn urtekoa berau. Urte honen maiatzeko 6-an, hots Salvatierra de Iraurgi sortu ondorengoa. Urte hartan Salvatierrako Kontsejuarekin itun bat burutu zian. Hemengo jauntxoak eta Kontsejua, Enparanga errotetan alea ehotzera hitzemandu hituan. Guzti honetatik ondorio nabarmen batzu atera behar dizkiagu beraz:

1.—1319gn urtean Enparandarrak jauntxo hituan.

2.—Politika ahalbide garbiak zizkian zuden honek. Kontseju osoarekin egin zuen itun hau berau lekuko.

3.—Enparandarrek Ahaide Nagusien ohore eta itzal guztiak zizkiaten.

Lehenago hiri barruan bizi hituan, baina hiria hesitu zenean, beste jauntxo askoren antzera, hiribildutik landara eraiki ziaten beren gaztelua.

—Enparandarrak, Azpeitiko kondairaren zati dituk beraz?

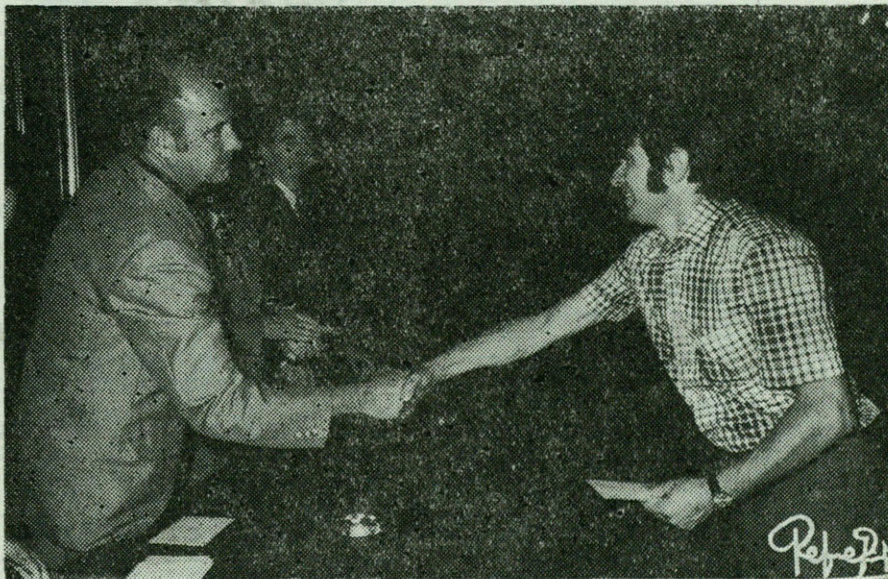
—Sendi hau, Azpeitiko historiari ezin diagu berezi. Loiolatarrek berak, indartsu eta kementsu baziren ere eten nabarmena izan ziaten. Alegia 1585-an Loiolako etxealaba Leonor de Borja y Oñaz Loyola, bere lehengusu Gandiako Dukearen seme Pedro Centellas de Borjarekin egin zizkian ezkontzazkoak. Senar-emazte bikote hau, herritik landara joaki. Handik aurreruntz Loiolako ondasunek ez ziaten aurrerakadarik ezagutu. Loiolasendia etena gelditu huan. Enparandarrak, ordea, beren xumetasunean loiolatarrek baino iraupen iraupentsuagoa izan diate, herri bateko sendi enbortsu bezala.

—Sendi honek noiz lortu zian goi-mailaren gailurra?

—Sendi honen kondairan, hik dioan goi-gailur hori oso nabarmen agertzen duk. 1435garren urtean, enparandarrek eta loiolatarrek egiune edo tregua bikain bat burutu ziaten. «Tregua entre dos Parientes Mayores» horietako bat. Igiune honek indar gehiago izan zezan Soreasuko eliza barruan sarturik izenpetu ziaten. Hanartean, bi sendiok nahiko bihurri ibili hituan Soreasuko zaindaritza eskuratu beharrez. Aipatu urte horretan ordea bakezkoak egin zizkiaten. Enparango buruzagiak hots Martin Perez de Emparanek, Loiolako buruzagi Lope Garcia de Lazcano-ri bere menpekotasuna, bidenabar leial-

«KARMELO ETXEGARAI» LITERATUR SARIA

Anatsan sarituarekin hizketan

Silbestre Otamendi, Alkatea eta Anatsan

tasuna ere, eskaini zioan. Gudak eta bakeak beti elkarrekin egitera hitzemandu hituan.

Itun hau burutu ondotik, Erdi Aroko matxinada gehienetan Enparan/Loiola sendiak beti elkarrekin batera ibili hituan, biok oinaztarren aldetik noski.

Sendi honen goi-gailurra sasoi honetantxe kokatuko niake. Enparan sendiko buruzagi Martin Perez de Emparan Estenaga y Murguia huan. Jaun hau Maria Lopez de Amezqueta y Lazcanorekin ezkondua zegoan. Oso gudaritreeba huan noski. Lope Garcia de Salazarrek dioenez, oinaztarrek Gipuzkoan zeukaten gudaibururik iaioena. Halaxe hil ere egin huan 1446gn urtean ganboatarren aurka burruka eginaz ari zela.

Enparandarren gorabehera eta xehetasun asko agertu dizkigu Anatsanek. Denak ezin hemen agertu. Beste era batzuetako galderak egin dizkiot.

—Zenbat denbora igaro duk lan hau burutzen?

—Oraintxe dela hiru urte Aurrezki Kutxak Diario eta La Voz-erako lan bat eskatu zidan. Lan hura mamitze-ko ordu mordoska ederra xahutu nian; baina gauza bitxiak ikasi nizkian sendi honi buruz. Gauzak piska bat sakontzeko irrika biziz gelditu nituan. Baina, betikoa: denborarik ez... Iazko neguan ordea, lan hau egitea erabaki nian. Aldez edo moldez, hartarako be-

har nuen astia lortzea erabaki nian. Beraz lan egiten neguaren zati luze bat igaro diat.

—Zein bide erabili dituk?

—Ba... begira: Loiolako Artxibategia eta liburategia, Parrokiko artxibategia, Udaletxeko zenbait agiri, neuk ditudan materialak, hauek batez ere emeretzigarren mendeari dagozkion atalean, zenbait lagunen aholkuak eta gero liburuak. Egia esateko arau-oinarriek 12 orrialde baino gehiago ez ziaten baimentzen. Ni, material gehiagoren jabe izan arren, lana murriztu beharrean arkitu nauk.

—Lana nahiko neketsua gertatu zaidak ikusten duanez. Ez dea?

—Bai, ezer asko ez arkitu arren ordu sail ederra joan izan zaidak.

Belaunaldien jatorburuari gagozkio-la ere, zenbait egileren datoak oso zuzenak ez direla ohartu nauk. Nere lan honek, ezereen baliorik badu haxe dik: erabat originala izatea.

—Zer dela-ta Enparandarren lan hau...?

—Begira, aspaldi honetan neure herriko historiari kezkatutik nebilek. Azpeitiko kondaira hein haundi batez Gipuzkoako historiaren ispilu duk. Enparandarrak lehen ikusi bide dugun bezala, gure herriko kondairaren zati bat duk. Beraz nik neure herriaren ingurua zehatzago ikertzeagatik egin diat.

—Lan hau argitaratzeko asmorik ba ahal da?

—Badakit hori nere esku ez dagoela. Argitara eramango diren berriak jakin dizkiat... Baina gauza honen jabetasuna azken batean Udalak du.

—Azkenik Anatsan. Zer esanahi du hiretzat «Karmelo Etxegarai» literatur-saria irabazteak?

—Aurten suerteko nebilek Joxe Mari... Martxoan Aurrezki Kutxak Z. Argiaren idazle gisa, uste ez nuen sari bat luzatu ziekan. Orain berriro hila-bete gutxiren buruan beste sari bat irabazi diat... Hau guztia ohore gehiegi ez ote? Sari bat irabaztea beti duk ongarririk... Halare erru bat izango huke gure lanbideak eta ekintzak «sari» neutzea.

Joxe Mari OTERMIN

ASTE GIROA

ABUZTUA

29-5

LIBURUAK

JAIALDIAK

Iraila

Viaje a Navarra durante la insurrección de los vascos. Agustín Xaho. TXERTO. 254 orr., 350 pta.

Lehenbiziko karlistadako euskal intelektual sozialista bat da Xaho. Bere garaikoak Owen, Saint-Simon, Fourier, Marx eta Engels dira. Nahiz sozialista izan, ez zuen nazional arazoa alde batera utzi, baizik zeharo interesatua zegoelarik, Nafarroara etorri zen Zumalakarregi eta beste euskal gudariek hurremanetan jartzera eta bere laguntza teorikoa ematera. Lekunberrin Zumalakarregiaren zenbait elkarriketa izan zituen, eta karlisten mogimendua erabat iraultzaileztat jo zuen, nahiz D. Carlo sekun ados ez egon.

Bombas y mentiras sobre Guernica, Castor Uriarte. GRAN ENCICLOPEDIA VASCA. 221 orr., 430 pta.

Liburu hau Gernikako bonbardeoa bizi izan zuen batetik idatzia da. Garai hartan Castor Uriarte Gernikako arkitekto munizipala eta bonbardeo buru zen; bonbardeo ondoreko lan guztiak berak zuzendu zituen. Ikusirik Hugh Thomas bezalako idazle ospetsu bat egiazki nahiko urrun dagoela bere azkeneko liburuan, Uriarte honoko hau idaztera erabaki zen.

Nere aldia, Mikel Arozamena. AUSPOA. 140 rr., 125 pta.

Lesakarra jaiotzez, Astigarragan bizi dena, bertsolari entzutetsua dugu Arozamena. Hemen bere bertsoen bilduma.

kantaldietan arrakasta handia izaten duena, eta «Anaitasuna», «Libertatean euskaldun denok/izango gara herri bat...».

(«BILINTX»-en aipamenak).

ALDIZKARIAK

PUNTO Y HORA, 15-31 agostoa.

Puntutik kanpora eta orduz aurretik dabilera dirudi. Editoriala ez dugu ikusi ahal izan. Gainerontzean informazio ugari Euskal Herriko hainbat gertakizuni buruz.

DISKOAK

URKO

SAKONKI

Sakonki maite zaitut Euskal Herria, Urko. 400 pta. Herriak eskatzen zuen Urkoren lehen diska ere azokara aterea da. Zorionak Urko eta arrakasta handia izan!

OSKORRI. CBS. 45ekoa. Talde honen bigarren diskoa, Arestiren bi poema berrokalariarekin: «Egia da».

IHARDUNAK

Uliako hauzoan, bertako Euskal Kultur Taldeak eraturik, gau eskolaren alde zenbait ekintza:

—29an, goizean, haurren ibilaldia kalez kale, txistu, alboka eta abarrekin.

—Irailaren lehen egunetan erroneria Uli mendian.

Gau eskoletara joan nahi dutenek, beren izenak eman ahal izanen dituzte.

E.K.T.-ek hauzokide guztiak etortzea nahi luke.

PRESOAK KALERA !!

MIRÓ CASARELLA
GORKA KNÖRR
LLUIS LLACH

ETA BESTE

-Hamaika desberdintasun badute, asma itzazu.

DIRUA ETA MAITASUNA

— 1 —

Bertsolari ta poeta asko
nik irakurri ondoren
aitortu bear ederrarentzat
dirala gorantzak emen.
Au ikusita zoritxarrean
ez ote dago nabarmen
edertasuna maite degula
birtute danak baiño len.

— 2 —

Dama ederra beti izan da
poeta geienen musa
zer ajola du ederra bada
izan txina edo rusa
Nik naiago det itxusia ta
barrendik maitasun utsa
ez ederra ta, andre bezela,
diranak zakurraren putza.

— 3 —

Mundu txar ontan zer esanikan
ez da beññere paltako
batak ederra eta besteak
itsusia dualako,
Neronek artu nuan garaian
bazan zer esana pranko
nik itsusia artu nuala
diru duana zalako.

— 4 —

Nere andrea aita ta amak
ori pentsatuko zuten
neronengana inguratzea
beintzat etzioten uzten,
beren alaba atzeratzeko
inhalak egin zituzten
diruarekin itxutzen danak
ez baitu ezer ikusten!

— 5 —

Nerekin egon, etxean sartu,
amak errietan ekin,
ez ote dago karrerarikan
ume mukitzu onekin?
Pilar iretzat zer komeni dan
amak ederki bazekin
nola demontre bizi bear den
langille triste batekin.

— 6 —

Gure Jainkoak ipiñia da
mundua mundu danetik
gizona emen biziko dala
egiten duan lanetik,
ta Joxe oso langillea da,
ama, nik ori badakit,
eta berakin ezkonduko naiz
traba guzien gainetik.

— 7 —

Au entzun da erantzun zidan
amak al zuan azkarren,
Pilar maitea, ire onaren
billa bakarrik natorren,
ez al dion ik antzik ematen
Joxe zergatik datorren?
ire aitaren ondasun danak
jateagatik zetorren.

— 8 —

Ama maitea etzaiteala
zu era ortara mintza
aspaldi ontan Joxe eta ni
asmo batekin gabilitza,
nik ondo dakit nolakoa dan
berak daraman bizitza
ta ziur nago beteko dula
zintzo emandako itza.

— 9 —

Pilarrek maite ninduala ni
dudarikan ezin izan
etxeko ondasunak danak utzita
neregana etorri zan,
illabete bat pasa baiño len,
Santo Kristoren elizan,
dirurik gabe, baiño gustora,
berakin ezkondu nintzan.

— 10 —

Ezkondu eta lendabizitik
bagenduan naiko neke
etxe bizitza pagatu arte
aritu nintzan jo ta ke,
Jainkoak beti laguntzen du ta
bat artu genduan merke:
gure aurtxoak nun lo egiña
gutxienean badauke.

— 11 —

Egia esan nere barruan
nik ez neukan beste penik,
lau urte ontan ez ikusia
Pilarren aita ta amik;
bi aurtxo eder ba ditugu ta
etzaigu faltatzen lanik:
erri guzian ez dago inor
zoriontsuago danik.

— 12 —

Jainkoak ala naiko zuan da
orra laugarren urtean
bi gurasoak topatu ditut
gure etxeko atean,
pozaren pozez esan nioten
ikusi eta kolpean:
ongi etorri zuen etxera
Jaungoikoaren pakean.

— 13 —

Bi gurasoak nere aurrean
erdi lotsaturik jarri
esan zidaten barkazioen
eskean gatoz Pilarri.
Emen ez dago barkaziorik
zertan eskatu inori,
ate guziak zabalik daude
nai dutenean etorri.

— 14 —

Besotik artu aita ta ama
sartu nintzan barrura,
beren alaba aurtxoarekin
jostatzen zeuden lekura.
Bertsotan ezin adierazi nik
zer izan zen une ura
bazirudien danok batera
igo giñala zerura.

— 15 —

Mokadutxo bat atera nien
gurasoeri jateko
eta etxeko ardo zarrena
bildur gabe edateko;
itzikan ezin asmatu zuten
biak guri esateko
diru bearrik ez dala emen
zoriontsu izateko.

MATXAIN

GAZTE BATEN NAIGABEAK

— 1 —

Belgikatikan idazten zendun
Euzko gudari gaztea.
Zure tokian jarrita noa
zerbait esaten astea.
Zeñen gogorra maitasun danak
ain urrutian uztea.
Zatitutako amodioa
nijoia gaur idaztea.

— 2 —

Ogei urtetan asia nintzan
damatxo baten atzetik.
Bera neurekin pozez zebilen
nik maite nun biotzetik.
Suerte txarra izandu nuben
aldegin bear etxetik.
Neure biotza maite mindua
jakin zazute zergaitik.

— 3 —

Esan zidaten zer gertatu zan
ni onuntza etortzean.
Ain zeunden garbi nik argatikan
utzi zinduten etxean.
Neure erruak zuk ordaintzeko
asmotan eñiak etzian.
Neure biotza zatitu dute
zu astindu bakoitzean.

— 4 —

Nai zuten dana eginda gero
gainetik zuri esana.
Arren geiago ez alkartzeko
lengomate arengana.
Bildurrez zaude, bildurrez daude
zeure aita eta ama.
urrutietan naigabeturik
ainbat maite zinduana.

— 5 —

Esan zizuten egindakoak
isilikan gordetzeko.
Ez irakurri ta ez idatzi
neurekin ez oroitzeko.
Iges eiteaz gertu daudela
zedorren aita iltzeko.
Zure ateak itxita daude
maite zaitun arentzako.

— 6 —

Une danetan neure gogoia
egarriz dabil zugana.
Ta ziur nago neure maitea
nitez aztuko ez dana.
Zatitutako amodioa au
osatzen badago lana.
Itxaropenik etzazu galdu
ene maitetxu laztana.

— 7 —

Gau eta egun jai eta aste
bakardade arrotzean.
Neke astunak buruan eta
naigabeak biotzean.
Taupada batek astindutzen nau
zurekin oroitzutean.
Maite neurea agertutzen zait
begi biak itxitzean.

— 8 —

Begira zazu lore gorriarik
dagon zuen baratxian.
Baldin badago artu ezazu
zeure biotzan ertzian.
Zeure maitia laztantzen dezu
lztan eman bakoitzian.
Bere tokian ni jarriko naiz
ametsa egi biurtzean.

X. IPARRAGIRRE

ZEMBAIT NESKA ETA EUSKARA

— 1 —

Gure herriko neska batzuek
ez gaitu asko poztutzen
Euskara eta bere arloa
ari zaizkie aztutzen.
Gure bideak lehenaz gaina
ari dirade laztutzen;
aurki da gorputz berotu orde
ari bagera oztutzen.

— 2 —

Euskal hizkuntza galtzera doa
erdal kutsua erantsiz;
zein soin da eder bere gaineko
jantzi apainak erantziz?
baina mutilak, Jaunari esker,
ari dira alderantziz
konturatuta edo ez dakit
hizkuntza honen garrantzia.

— 3 —

Erderaz mintzo zeratelako
dadukazuten ustia
eta ajola gutxi guria
zapalduta ikustia;
neska maiteok ez al da hobe
joera horri utzita,
bestela zertan jardun gerade,
jardun geraden guztia?

— 4 —

Gogor xamar ni gaur ari banaiz
jainkoak barka dezala
baina barrenko sentimentua
agertu detan bezala,
gizon bat hilda esaten dugu
hori duk hoi kriminala:
esango nuke espiritua
hiltzen duna gehio dala.

— 5 —

Eta hizkuntza zigatzen dut
Herriko espiritua
bat dala eta bestea dala
dago oso zauritua
beretzat beti baita kaltetan
gure erderaz aritua
baina oraindik bizida eta
badaduka meritua.

— 6 —

Kanpo herritik jotzen digula
ondatzen gaitun soinuak
kontzientziak uxa ditzake
horrelako engaiñuak:
bat da, kanpotik bialtzen digun
erauntsiaren lainuak,
eta bestea, geu izatea
buru gabeko nainuak.

— 7 —

Ez nuke nahi neska guziak
talde honetan biltzerik
baina nabarmen dagoen gauzik

ez dadukak ixiltzerik
gaitzak indardu eta ez dago
jolasean ibiltzerik
nahi ez bada gure hizkuntza
berehalaxe hiltzerik.

— 8 —

Asko dabilta gure EUSKARA
ondatutzeko irrikiz
ta beste asko farra eginaz
gure etxeko errukiz.
Gu berriz AMA galtzera goaz
bere zauriak irikiz,
pentsatu gero behin hiltzean
ez daitekela berriz piz.

— 9 —

Dakiguenok mintzatu eta
ez dakitenak ikasi,
bihar baino gaur lanari heldu
hobe ez al dugu kasi?
beranduegi izan ez dedin
ta gero alferrik hasi
EUSKARA hilda «Gora Euskadi»
zertako egin garrasi?

— 10 —

Guraso batek esaten zidan
jenioz gora iola,
bere alabak egiten zula
erderaz hain bat saiota
semeak berriz dena euskaraz
hori lrteten zaiota
diferentzi hau nola litake
etxe batean jaiota?

— 11 —

Haundi xamarrek jarriagatik
ez nago bate ikaraz
banun gogoa mintzatutzeko
zenbait neskaxa pikaraz,
gainera nago asperturikan
lotsagabeen bi karaz,
euskalduna naiz esaten dunak
egin dezala EUSKARAZ.

— 12 —

Hauekin ez da haserretuko
neska fin eta zintzorik,
sedatzen baizik ez da saiaio
aipa ditudan gaitz horik
gure artean izan ez dedin
maltzur eta itxixorik
eta sekula galdu ez dedin
asaba zarren mintzorik.

— 13 —

Hamairu bertso ipini ditut
bat bestearen segiran
badakizute zer gogo eta
asmoekin jarri diran
etsai gehiegi dabilta eta
Euskalerri honen jiran
ea bertsozko errogatibak
jartzten ditun erretiran.

BIEK EGIN BEHAR DUGU BAT

1 Zuk ta nik biek egin behar den arbola
Ez zazula hiltzera, kondena nehola!
ni naiz abarra eta zu nere odola
nere biziaz otoi, hartazu axola.

2 Amodioarekin ez zaitela josta,
jostatzen danari da ainitzetan gosta,
zuri esker baizik ni ez naiteke hosta
nere bizl guzia ez, otoi lanbrosta.

3 Ez, otoi, eror bertzen aztapar txarretan
ni bakarrik utzita, azken nigarretan.
Iragan behar dugu nere abarretan
bizi guzikotz nago zure beharretan.

4 Zure izerdiak daut emanen Indarra
zutan hartu behar dut biziko plndarra
zu zira izerdia, ni abar adarra,
zu gabe eihartuko nindazke undarra!

5 Zurekin bizitzeko ez nago herabe
nindazke bizi eder-sano baten jabe
zu gabe aldiz trixte eta dohakabe
funtsean hil nindazke, maitea, zu gabe.

6 Zurekin agertzeko lotsa ez nindazke,
zutaz agradatuak ainitz baditazke
erraiozute, otoi, ez direla aske.

7 Jinen da primadera, gu Jauntzi berritan
agertuko baigira, guzier argitan
zu nere ondoan ta arropa xuritan
hori gogoan egon naizu berrikitan.

8 Etorriko zaizkida elizan ondora,
apezaren aurrean erraiteko gora;
Nerekin nahi duzula iragan denbora;
nire, zurekin baizik, ez naiteke lora.

9 Amodiotan ez da behar indarkatu
bide zuzenetikan nehoiz zelharkatu
hontan beharko zaitut gaurkotz besarkatu
gelago ez erranik, maitea, barkatu.

Sounder, udarea bezain gozoa.

Gustagarria, bizia,
samurra da Sounder.
Tekladu bakarra,
eta eskuin hutsez
melodia osoa

jotzen du
Botoi bakarra eta
ezkerreko behatz batez
akonpainamendu osoz laguntzen du.

Aho-gozatzen den
musika da Sounder
Udarea bezala!

Triste aldian alaitzeko
eta alai aldian jolasteko
balio du.

Edozer jotzen du,
eta musika-tresna guztien
hotsak ateratzen ditu.
Ez da musika jakin beharrik.

Udarea bezain merke eros daiteke.
Hilean 1.500 eta zeurea duzu.

SOUNDER

BENGOA

Elektronikoetan munduko markarik onena.

BARRA SELECTA

MINA

**JAMON
CURCIDO**

MINA

FOIE GRAS

CALLOS

MINA

FABRICANTE MINA, S. A. - HUETE JAMON

**MANOS DE
CERDO**

GUISADA

**LURRAREN EMAITZAK!
LURRAREN OSASUNA!**